

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÖZEL VE DEVLET ORTAOKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE OLAN TUTUM
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Tuba KABATAŞ

**Mayıs-2024
BATMAN**

**T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÖZEL VE DEVLET ORTAOKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN
ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE OLAN TUTUM
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Tuba KABATAŞ

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHBUDAK**

**Mayıs-2024
BATMAN**

TEZ KABUL VE ONAYI

Tuba KABATAŞ tarafından hazırlanan “Özel ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Olan Tutum Düzeylerinin İncelenmesi” adlı tez çalışması 07/05/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Doç. Dr. Gökhan ARIKAN

.....

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHBUDAK

.....

Üye

Doç. Dr. Samet AKTAŞ

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Murat ÖTER
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

imza
Tuba KABATAŞ
Tarih:07.05.2024

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZEL VE DEVLET ORTAOKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE OLAN TUTUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Tuba KABATAŞ

**Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı**

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHBUDAK

Yıl, 2024 Sayfa 59

Jüri

Danışmanın Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHBUDAK

Doç. Dr. Gökhan ARIKAN

Doç. Dr. Samet AKTAŞ

Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin hem devlet hem de özel ortaöğretim okullarında beden eğitimi derslerine yönelik tutum düzeylerini değerlendirmektir. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Batman ilindeki devlet ve özel okullarda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 800 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin veri toplamak amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerini belirlemeye yönelik verilerin toplanması amacıyla "Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler alındıktan sonra istatistiksel analizleri kolaylaştırmak amacıyla SPSS 22.0 yazılım paketine girildi. Verileri analiz etmek için frekans analizi, yüzde analizi, aritmetik ortalama, bağımsız değişken testi, varyans analizi (ANOVA) ve post hoc testi gibi çeşitli istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

Analiz, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya çıkardı. Bu farklılıkların eğitim kurumu kategorisi, akademik performans, hane geliri, kardeş sayısı ve sporda uzmanlaşma eğilimi gibi faktörlere bağlı olduğu bulunmuştur ($p < .05$). Cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenleri dikkate alındığında beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmedi ($p > .05$). Çocukların devam ettiği eğitim kurumu, okul yönetiminin spor ve beden eğitimine verdiği önem, öğrencinin ailesinin sosyoekonomik durumu, öğrencinin sosyal çevresi gibi birçok değişken, öğrencilerin okula yönelik tutumlarını etkilemektedir. Özel eğitim kurumlarına kayıtlı ve daha yüksek yaşam standardına sahip, varlıklı ailelerden gelen çocuklar, beden eğitimi programlarına karşı daha olumlu bir eğilim sergilemeye daha yatkın oldukları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Okul, Öğrenci, Spor, Tutum.

ABSTRACT

MS THESIS

INVESTIGATION OF ATTITUDE LEVELS TOWARDS PHYSICAL EDUCATION COURSE OF STUDENTS IN PRIVATE AND PUBLIC SECONDARY SCHOOLS

Tuba KABATAŞ

**The Institute of Graduate Education of Batman University
The Degree of Master of Science in Physical Education and Sports**

Advisor: Asst. Prof. Dr. Murat ŞAHBUDAK

Year, 2024 Pages 59

Jury

Advisor Asst. Prof. Dr. Murat ŞAHBUDAK

Assoc.Prof. Gökhan ARIKAN

Assoc. Prof. Samet AKTAŞ

The objective of this study is to evaluate the levels of students' attitudes towards the availability of physical education classes in both public and private secondary schools. In the academic year 2023-2024, the research population consists of students who are enrolled in public or private schools in the province of Batman. The sample for the study consisted of a total of eight hundred students who willingly participated in the investigation. The "Personal Information Form" was employed to gather data on the demographic characteristics of the students. The "Physical Education Lesson Attitude Scale" was employed to gather data aimed at determining the levels of attitude that students possess towards the physical education course. Upon receiving the data, they were subsequently entered into the SPSS 22.0 software package in order to facilitate statistical analysis.

It is utilized a diverse range of statistical techniques to analyze the data, such as frequency analysis, percentage analysis, arithmetic mean, independent variable t test, analysis of variance (ANOVA), and post hoc testing. The analysis revealed statistically significant differences in the students' attitude levels towards physical education lesson. These disparities were discovered to be contingent upon the factors of educational institution category, academic performance, household income, number of siblings, and inclination towards a sports specialization ($p < .05$). No statistically significant difference was observed in the levels of attitude towards physical education class when considering the variables of gender, age, and grade ($p > .05$). Several variables, such as the educational institution attended by children, the degree of importance assigned to sports and physical education by the school administration, the socioeconomic status of the student's family, and the social circle of the student, collectively influence the students' attitudes towards physical education classes. It is said that from affluent backgrounds, who are enrolled in private educational institutions and have a higher standard of living, are more inclined to exhibit a favorable disposition towards physical education programs.

Key Words: Student, Physical Education, Attitude, School, Sport.

ÖNSÖZ

Eğitim sürecimde bana örnek olan, yol gösteren ve tezimin oluşturulmasında bilgi ve deneyimlerini aktaran, tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHBUDAK'a, tez çalışmamın her aşamasında yapmış oldukları katkı ve özverilerinden dolayı Sayın Dr. Öğr. Üyesi Murat BİLGİÇ Hocama her zaman yanımda olan, yüksek lisans eğitimimin her aşamasında desteğini esirgemeyen çok kıymetli Arkadaşım Felat Jıyan ÇİFTÇİ'ye tez çalışmam süresinde yardımlarını esirgemeyen Sayın Dr. Öğr. Üyesi İsmail AYDIN'a; uzun, stresli, yorucu ve bir o kadar da deneyim dolu bu süreçte her zaman olduğu gibi desteklerini esirgemeyen öğrenim hayatım boyunca maddi manevi destekleriyle hep yanımda olan biricik annem Bahriye'ye ve abim Fırat'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmanın alana katkı sağlamasını dilerim.

Tuba KABATAŞ
BATMAN-2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6. Araştırmanın Sayıtları.....	4
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	5
2.1. Beden Eğitimi ve Spor	5
2.1.1. Beden Eğitiminin ve Sporun Tarihi Gelişimi	6
2.1.2. Türkiye’de Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	8
2.1.3. Beden Eğitiminin ve Sporun Genel Amaçları	10
2.1.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi ve Yararları.....	10
2.1.5. Beden Eğitiminin Geliştirildiği Özellikler.....	11
2.2. Tutum Kavramı ve Tanımı	12
2.2.1. Tutum Kavramının Öğeleri.....	13
2.2.2. Tutumun Meydana Gelmesini Sağlayan Önemli Etkenler	15
2.2.3. Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum	17
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	19
3.1. Araştırma Modeli	19
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	19
3.3. Veri Toplama Araçları	19
3.4. Verilerin Analizi	19
4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA.....	21
4.1. Tartışma	25
4.1.1. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Tartışma	25
4.1.2. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Yaş Değişkeni İle İlgili Tartışma	27
4.1.3. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Okul Türü Değişkeni İle İlgili Tartışma	28
4.1.4. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Sınıf Değişkeni İle İlgili Tartışma	29
4.1.5. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Not Ortalaması Değişkeni İle İlgili Tartışma	30
4.1.6. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Ailenin Gelir Durumu Değişkeni İle İlgili Tartışma	31
4.1.7. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkeni İle İlgili Tartışma	32

4.1.8. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Bir Spor Branşı İle İlgilenme Değişkeni İle İlgili Tartışma	33
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	36
5.1 Sonuçlar	36
5.2 Öneriler	36
6.KAYNAKLAR	38
EKLER	45
EK-1 Kişisel Bilgi Formu	45
EK-2 Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği.....	46
EK-3 Etik Kurul İzni.....	48
ÖZGEÇMİŞ	49

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

n	:Katılımcı Sayısı
ort.	:Ortalama
ss	:Standart Sapma
p	:Anlamlılık
Min	:Minimum
Max	:Maksimum
ANOVA	:Tek yönlü varyans analizi
t-testi	:Ortalamalar arası fark testi
f-testi	:İki popülasyonun varyanslarını karşılaştırmak için kullanılan test

Kısaltmalar

ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
MEB	:Milli Eğitim Bakanlığı
yy	:Yüzyıl
SPSS	:Statistical package for the social

1. GİRİŞ

Beden eğitimi dersinin psikomotor bir eğitim aracı olarak görülse de, içeriğinde kişinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimlerine pozitif katkılar sağlayan unsurlar bulundurmaktadır. Okullardaki beden eğitimi derslerindeki öğrenim alanlarında ilk olarak düzenli ve sağlıklı bir yaşam gelmektedir. Beden eğitiminin kişilere kazandırdığı özellikler öğrenme hedeflerinden spor bilincine sahip olma ve yarışmaların içeriği de spor ahlakı, sporda erdem, adil oyun, sporda centilmen ve dürüst olma, başarılı biri olma ve ahlaklı bir birey olarak kişinin kendisini yetiştirmesidir. Bu hususlara ulaşabilmeyi amaçlayan, öğrencilere beden eğitimi derslerinin sevdinilmesini ve pozitif bir tutum oluştıurabilmeleri açısından da önemlidir. Bu sebeple öğrencilerin sağlıklı bir yaşam için ve başarılı olabilmek için düzenli bir şekilde beden eğitimi ve sporun önemini kavramaları ve beden eğitimi derslerine olan tutumlarının akademik başarılarını da pozitif yönde etkilediğini varsayarak beden eğitimi ve spor yapma alışkanlığı kazanımının elde edileceği öngörülmektedir. Özel ve devlet okullarında yapılan spor faaliyetlerinin çocuklarda ve ergenlerde beraberlik, işbirliği ve yardımseverlik duygularının gelişimi, çalışma azmi ve başarılı olma duygusu, kuralların farkında olarak uyma bilincinin oluşması, paylaşımın öğrenilmesi, adaletli davranılmasında, hoşgörölü olunmasında ve insani değerlerinin içselleştirilmesinde oldukça önemli bir rolü bulunmaktadır.

Beden eğitimi, kişinin zihinsel, fiziksel ve ruhsal gelişiminin sağlanması, günlük hayatta ve iş yaşantısının koşullarına hazır hale getirmek, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularının kuvvetlendirilmesi amacı ile yapılan düzenli, kurallara uygun çalışmaların tümüdür (Erhan, 2009).

Eğitim ve öğretimin olmazsa olmaz bir halkası konumunda olan beden eğitimi ve spor eğitimi dersi öğrencilerin zihinsel fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlere olumlu yönde katkılar sağladığı gerçeğinden hareket ile beden eğitimi derslerinin düzenli ve sağlıklı yapılabilmesi için üç etkenin birbirleri ile uyum içinde olması oldukça önemlidir. Bu etkenler öğretmen, öğrenci ve programlardır. Bu faktörler, beden eğitimi derslerini amacı doğrultusunda şekillendiren ve yönlendiren en önemli unsurlardır. Beden eğitimi derslerinin etkili ve yaygın bir şekilde uygulanabilmesi, insanların bütünsel gelişimi için önemlidir, çünkü bu gelişim, ögele arasında sağlıklı ve uyumlu bir şekilde sürdürölmektedir. Öğrenci davranışları, düzenleyiciler ve programların açısı kritik bir faktördür (Kangalgil, 2006).

Beden eğitimi, çocukların davranış biçimi ve fiziksel gelişimlerinin üzerindeki etkilerin bilgisi göz önünde tutularak, okul öncesinden başlayarak eğitimin her aşamasında bir şekilde beden eğitim derslerini göstermek ve ders programlarının devamlı gelişmesini sağlamak, günümüz eğitim sürecinin sürekliliği ve bütünlük bakımından büyük üretime sahiptir (Ünlü ve Aydos, 2007).

Eğitimin temel politikalarından biri, sağlıklı bir yaşam tarzını benimseyen, sporun ve sporcunun gelişmesini sağlar. Milli eğitimin müfredatında haftalık ders saat durumlarına bakıldığında beden eğitimi ders saatinin çok yetersiz oluşu gözle görülmektedir bu da her zaman tartışma konusu olmuştur.

Tutum, kişinin olaylar ve insanlar karşısında göstermiş olduğu duygu hali ve fikir eğilimi olarak ifade edilebilmektedir. Tutumlar olumlu yani pozitif olabileceği gibi olumsuz yani negatifte olabilmektedir. Tutum öğrenmeyle birlikte değişebilmektedir. Baban ve annenin veya bireyin hoşnut olduğu veya hoşnut olmadığı bir arkadaşı, tanık olduğu bir olaya karşı veya bir kişiye karşı bireyin tutumunu pozitif veya negatif yönde etkileyebilir (Ulutaş, 2018).

Tutumlar; öğrenme sırasında meydana gelen duyguların kontrol altına alma ve başa çıkma ile ilgili olduğu insan davranış ve hareketlerine yön verilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Bir değer ve inanç sistemi temelli olarak olumsuz tutumlarının pozitif veya negatif olması, öğrenme sürecinin doğrudan etkileri ve bireyin yaşadığı yaşantısını şekillendirir (Bozdoğan ve Yalçın, 2005).

Öğrencilerin tutum düzeylerine yönelik geçmişten bugüne kadar olan süreçte beden eğitimi derslerine karşı tutumların incelendiği pek çok araştırma bulunmaktadır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı tutumların pozitif yönde değişiklik görülebilmektedir. Beden eğitimi derslerine karşı genellikle pozitif yönde tutum sahibi görülseler de negatif yönde tutuma sahip olan öğrenciler de vardır. Bu negatif yönde oluşan tutumları pozitif duruma getirmek ve öğrencilere farklı bir bakış açısı kazandırarak beden eğitimi derslerini daha fayda sağlayacak şekilde, aktif ve eğlenceli duruma getirebilmek önem arz etmektedir (Ulutaş, 2018).

Beden eğitimi dersleri, tüm özellikleri geliştirme fırsatı sunar. Bu gelişim süreci, fiziksel, ruhsal ve sosyal ortamlarda gerçekleşir. Özellikle sportmenlik, başarı algısı vb. kavramların kişiler tarafından içselleştirilmesinde, kişinin özelliklerinde katkı sağlayan beden eğitimi ve spor ayrıntılarının önemli bir rolü bulunmakta ve kabul edilmektedir (Ekinci, 2018).

Beden eğitimi ve spor dersi, eğitim sisteminin vazgeçilmez ve sunulan bir parçası olup, aynı zamanda bireyin kendi eğitim sürecidir. Beden eğitiminin öğrenciye fiziksel, zihinsel ve sosyal açılardan sağlıklı bir yapı kazandırarak genel eğitimin oluşmasında önemli bir role sahiptir. Eğitim sisteminde beden eğitimi ve spor dersi ihtiyacının olduğu bilinmektedir. Beden eğitimi ve spor dersinin önemli olmasını sağlayan kendi hedef ve kapsamı ile ilgilidir. Bireylerin gelişimlerini etkileyen ve sağlıklı kişiler olarak yetiştirmelerine olanak tanıyan, beden eğitimi ve spor eğitimlerinden beklenen sonuçların elde edilmesi için öğrencilerin bu faaliyetlere ve derslere yönelik faydalı bir tutuma ve algıya sahip olmaları gerekmektedir (Güçlü ve ark., 2009).

Yapılan çalışma ile geleceğimiz olan öğrencilerin, hem sağlıklı bir yaşam sürmeleri için beden eğitimi ve sporun önemini kavrayarak beden eğitimi ve sporu yaşamın bir parçası haline getirilmesini sağlamak hem de beden eğitimi ve spora olan tutumları ile beraber akademik başarı bilincinin önemini kavramalarıdır. Bu çalışmada özel ve devlet ortaokullarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan tutumu ve akademik başarıya etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Devlet ve özel ortaokullarda okumakta olan 5-6-7-8. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının seçilmiş değişkenlerle ilişkisi incelenecektir.

1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi

Devlet ve özel ortaokullarda okumakta olan 5-6-7-8. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının hangi düzeyde olduğu çalışmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, araştırmanın ana problem cümlesinin yanı sıra aşağıdaki sorulara da yanıt aranmıştır:

- a- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre fark var mıdır?
- b- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde yaş değişkenine göre fark var mıdır?
- c- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde okul türü değişkenine göre fark var mıdır?

- d- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde sınıf değişkenine göre fark var mıdır?
- e- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde not ortalaması değişkenine göre fark var mıdır?
- f- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde ailenin gelir durumu değişkenine göre fark var mıdır?
- g- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde kardeş sayısı değişkenine göre fark var mıdır?
- h- Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi tutum düzeylerinde bir spor branşı ile ilgilenme değişkenine göre fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı devlet ve özel ortaokullarda okumakta olan 5-6-7-8. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerinin incelenecektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarını değerlendirerek, bu alandaki eğitim politikalarının etkinliğini anlamaya yardımcı olmak araştırmanın önemleri arasında kabul edilebilir. Ayrıca, devlet ve özel okullardaki öğrenciler arasındaki tutum farklılıklarını ortaya çıkararak, eğitim politikalarının ve programlarının çeşitlendirilmesinde rehberlik edebilir. Bu çalışma, beden eğitimi derslerinin öğrenciler üzerindeki etkisini anlamamıza ve bu alandaki eğitim kalitesini artırmaya yönelik önemli bir katkı sağlayabilir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Ortaokulda 5-6-7-8 sınıflardan birinde okuyor olmak.
- Devlet veya özel ortaokulda okuyor olmak.
- Gönüllü katılım sağlamak.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

- Araştırmaya katılanların bu çalışmada yapılan anket sorularına içtenlikle yanıt verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan anket sorularının araştırmanın amacına hizmet ettiği varsayılmıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi ve spor ile ilgili alan yazında birçok araştırma mevcuttur. Bu araştırmalar incelendiğinde “beden eğitimi” adı altında olan ve içeriğine bakıldığında “spor eğitimi” olarak ifade edilebilir ve “beden eğitimi ve spor” belirtilebilir (Mirzeoğlu, 2003).

İnsan gücü, sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olarak kabul edilmektedir. Fizyolojik bozuklukların yanı sıra uyuma, beslenme, barınma gibi temel özelliklere ek olarak, insanların ruhsal ve fiziksel gelişimlerini sağlamaları için hareketlilik içinde olmaları önemlidir. Özellikle genç kesimin yaratıcı ve sosyal olmalarında, milli dayanışmanın ve sosyal iletişimin sürdürülmesinde beden eğitimi ve sporun önemli bir rolü vardır. Bu bağlamda, onlar etkili bir eğitim aracı olarak kabul edilen sportif faaliyetlere planlı bir şekilde gereken önemin verilmesine ilişkin büyük bir eğitim hakkına sahiptirler. Beden eğitimi, eğitimin bir bölümü olduğundan, bedensel aktiviteler aracılığıyla bireye fiziksel, mental, duyuşsal ve sosyal açıdan katkı sunmayı hedefleyen çalışmalarını içermektedir (Dauer ve Pangrazi, 1975, Bucher, 1983).

Eğitim, düzenli yapılması gereken ve devamlı gelişim içerisinde olan değişim hareketliliğinin içerisinde yer alan bir yapıdır. Günümüzde birçok şeyin hızla değişmesi ve yenilik kazandığı düşünülürse, günlük programında bu değişimler ile uyum içerisinde olmalıdır. Eğitimin ayrıntılarının belirlenme evresi tamamlanmadan ortaya çıkan yeni gelişmeler ve uygulamalar olarak güncellenmektedir. Beden eğitim dersinin verimli bir şekilde işlenebilmesi için eğitim sistemi, çağın getirdiği yenilikler ile uyum içerisinde olmalı, kendini geliştirebilen ve yenileyebilen eğitimcilerin tercih edilmesi ve yetiştirilmesi zorunluluktur. Sanayileşmenin faktör olduğu düzenleme yapıları; çocukların oyun ihtiyaçlarına ve sportif koşullarına neredeyse düşman gibidir. Çocukların eğlendiği birçok oyun alanı sanayileşme yüzünden günümüzde yok olmuştur. Bu ise onların arkadaşlarıyla iletişimlerini kısıtlamış ve en önemli olanı da hareket ihtiyaçlarını karşılayamamalarına sebep olmuştur. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, beden eğitimi derslerinin önemi her geçen gün artmaktadır. Bireyin doğru bir şekilde yönlendirilmesi, kişinin sağlıklı ve mutlu bir hayat sürdürebilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır (Balyan, 2009).

Tanımlarına bakıldığında;

Beden eğitiminin, insan organizmasının bütünlük ilkesine dayalı olarak, beden ve ruhun geliştirilmesi amacıyla tüm yeteneklerin eğitimi olarak tanımlamak mümkündür (Alparslan, 2008).

Beden eğitimi, bireylerin ruhsal ve fikir katkıları sağlayan, en az yorgunluğa karşılık en fazla faydası olan oyunlar, spor ve jimnastik aktivitelerini kapsayan bir kavramdır. Oyun, spor ve jimnastik gibi sağlanan akımların aktiviteleri içerir ve bunların içerikli hareketlerle birlikteliklerinin devamlılığını sağlar. Fonksiyonel olması, eklemeler ve kassal kontrolün uygun ve düzenli bir şekilde çalıştırılması, fiziksel gücün en ekonomik koşullarda kullanılması ve organ kontrolünün düzenlenmesi için düzenli bir biçimde yapılan ve hareket etmeyi sağlayan işlevler içerir. Cemiyete faydalı bir birey yetiştirmeyi hedefleyen bir bilim dalıdır (Açak, 2006).

Beden; antrenman ve spor etkinlikleri, bireylerin yeterliliği ve fiziksel sağlık durumlarına uygun olarak katılabileceği, kendini gerçekleştirebileceği etkinliklerdir. Bu etkinlikler, vücut sisteminin geliştirilmesi, kas ve eklemlerin düzenli ve kontrollü bir biçimde gelişmelerini sağlar. Aynı zamanda, okul eğitiminden sonra boş zamanlarında, harcanan fiziksel gücün en verimli şekilde kullanılması ve netice olarak organların kontrolünü belli bir plan çerçevesinde hareket ettirmeyi öğreten bir faaliyet sistemi olduğu söylenebilir (Öztürk, 1983).

Beden eğitim dersleri sadece motorik becerilere olan katkıları olarak değil, özellikle teknik ve duyuşsal yöntemlere olan katkılar göz önünde tutularak düzenlenmesi gereken bir faaliyettir. Beden eğitimi dersi kendi dinamikleri içinde değil, aynı zamanda diğer alanlarla ilişkisi göz önünde tutularak ortak bir yapı içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Beden eğitim dersini, farklı alan ve branşlarla işbirliği içerisinde sunmak, eğitim modeli içinde doğru bir yaklaşım tarzı olarak kabul edilebilir (Yılmaz ve Sünbül, 2000).

2.1.1. Beden Eğitiminin ve Sporun Tarihi Gelişimi

Beden eğitimi, insanın zihinsel eğitimine kadar olan sürede eğitime olan ihtiyacının devam ettiğine dayanmaktadır. Beden eğitiminin geçmişi, uygarlıkların varoluşuna kadar uzanmaktadır. İnsan vücudunun belirli amaçlarla eğitilmesi, insanlığın dünya çapındaki serüveniyle paralellik göstermektedir. İnsanlar, ilk dönemlerden itibaren, fiziksel güç olarak daha doğadaki şekilleri ve hayvanları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak için çeşitli savunma sistemleri geliştirilmiştir (Kuru, 2000).

Tarihî süreçte çeşitli medeniyetler kuran insanoğlu, birbirlerine üstünlük sağlayabilmek için güç mücadelesinde bulunmuşlardır. Ancak, ilk dönemlerde ortaya çıkan bu mücadelelerde, silah olmayışı ya da ilkel olması nedeniyle insan gücüyle, kuvvetinin öne çıktığı bir rekabet ortamında oluşmuştur. Bu nedenle, rakiplere ve hayvanlara üstünlük sağlayabilmek için hızlı, güçlü ve dayanıklı olmak bir standart haline getirilmiştir. Hatta kullanılan silahlar genellikle insan gücüne dayanmaktaydı. İnsanlar, ilk zamanlarda refleksleri doğal olarak gerçekleştirdikleri ve rakiplerine üstün güç sağladıkları hareketleri sistemleştirerek, bu bilgileri kendilerinden sonraki nesillere öğretmeye başladılar. Bu süreç sonuç olarak yol boyunca gelen teknikler ve taktiklerle dolu birçok spor dalı ortaya çıkarmıştır. Jimnastik, güreş, yakın dövüş ve okçuluk gibi spor dalları bu gelişmiş örneklerin arasında yer almaktadır (Çöndü, 2004).

İlk dönemlerde sadece bir savunma ve savaş stratejisi olarak uygulanan spor dalları, medeniyetlerin şekillenmesi ve uluslararası gelişmelerle birlikte aynı zamanda dostluğun, rekabetin ve eğlencenin olduğu etkinliklere dönüşmeye başlamıştır. İnsanlık tarihi boyunca vizyonunun ve misyonunun devam etmesini sağlayan spor, modern zamanlarda yapılan yarışmalar ile daha büyük festivaller ve eğlence aktiviteleri halini almıştır. Ulusal ve uluslararası düzenledikleri spor yarışmaları bunun en güzel örneklerini barındırmaktadır (MEB, 2006).

II. Dünya Savaşı sonrasında insanlar, güçsüzlük, dayanıklılık eksikliği ve mutsuzluk gibi sorunlarla karşı karşıya kaldılar. Bu durum, beden eğitimi çalışmalarının önemini artırdı. Kadınlar, çocuklar ve erkeklerin fiziksel zayıflıklarının giderilmesi amacıyla beden eğitimi faaliyetlerine daha fazla önem verilmesi gerektiği anlaşıldı. Sonrasında, beden eğitimi ihtiyacı olan bireylere, özellikle kadınlar ve çocuklara bu imkanlar sağlandı. Okul hayatı boyunca spor aktiviteleri, okul içi ve dışı yarışmalar ile spor anlayışının yaygınlaştırılması hedeflendi (Çöndü, 2004).

Hümanizm hareketiyle birlikte beden eğitimi yeniden canlanmış ve bazı eleştiriler olsa da, Avrupa ve diğer ülkelerde beden eğitime verilen önem, hümanizm hareketinin etkisiyle daha da artmıştır. 19. yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim faaliyetlerinde sağlık, kuvvet ve vücut hareketleri ön planda tutulurken, 20. yüzyılın başlarında eğitim programlarında oyun ve sporlara daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. ABD'deki uzmanlar, 20. yüzyıldan itibaren üniversitelerin lisans programlarına beden eğitimi dersini dahil etmiştir. Kişilerin ruh ve beden sağlığının korunması, daha sağlıklı bir toplum ve daha pozitif bir gençlik yaratma amacıyla dünya

genelinde birçok ülkede beden eğitimi dersleri ilk ve orta seviyelerde zorunlu dersler arasında yer almaktadır (Karataş, 2019).

2.1.2. Türkiye’de Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de beden eğitiminin tarihine bakıldığında, Osmanlı İmparatorluğu döneminde okçuluk, güreş, ata binme, kürek ve su sporları, zıpkın, atıcılık ve avcılık gibi sporların yapıldığı görülmektedir. 19. yüzyılın sonlarına doğru, imparatorluk sınırları içinde bazı spor öncüleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Selanik’te bisiklete binen ve yarışan kişiler, İstanbul’da boks yapanlar ve halkın meraklı bakışları arasında koşanlar dikkat çekmiştir. Azınlık sporcuları, birçok okulda toplanmış ve çoğu yabancı öğretmenlerden öğrendiklerini uygulayan öncüler olmuştur (Hiçyılmaz, 1990).

Tanzimat öncesi beden eğitimi, askerlerin fiziksel becerilerini kazanmalarını sağlamak amacıyla yapılmıştır. Tanzimat döneminde, jimnastik, basketbol ve futbol gibi spor dalları askeri okullarda yer bulmuştur. 1864 yılında, Meşrutiyet’ten önce, harp okulu ve askeri liselerde jimnastik dersleri müfredata eklenmiştir. Spor kulüplerinin açılması, Meşrutiyet döneminin en önemli gelişmelerinden biri olarak görülmektedir (Demirhan, 2006). II. Abdülhamit’in fermanıyla 1903 yılında Beşiktaş Jimnastik Spor Kulübü kurulması ile birlikte 1905 yılında Galatasaray ve 1907 yılında ise Fenerbahçe spor kulüpleri kurulmuştur. Cemiyetler Kanunu’nun çıkışıyla birlikte spor kulüplerinin kurulması daha basit hale gelmiştir. 1909’da İsveç’te eğitimini alan Selim Sırrı Tarcan, ülkesine dönerek jimnastik eğitiminin yaygınlaşması için çalışmalar başlatmıştır. 1910 yılında, haftada 2 saat olan beden eğitimine yönelik düzenlemeler yapılmış ve öğretmen yetiştirmek amaçlanmıştır. 1922 yılında, spor kulüplerinin kendi kendini yönetmesini sağlamak amacıyla Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı kuruldu ve bunu takiben futbol, atletizm ve güreş federasyonları da kurulmuştur. Cumhuriyet döneminde beden eğitimi öğretmenliği ve beden eğitiminin okullardaki programlarda yer alması kurumsallaşmıştır. 1926 yılında, Selim Sırrı Tercan’ın öncülüğünde, ilkokul, ortaokul ve liselerde "Beden Eğitimi Dersi" ismiyle müfredatta yer almaktadır (Çöndü, 2004).

Galatasaray Lisesi’ne beden eğitimi öğretmeni olarak atanan Fransız Muru, bu konuda çalışarak Türk öğrenciler yetiştirdi. Sonraki yıllarda Galatasaray, Beşiktaş ve Fenerbahçe gibi kulüplerin çalışmaları bu sporun gelişmesine yardımcı oldu (Hiçyılmaz, 1990).

Selim Sırrı Tarcan beden eğitimi ve sporun gelişiminde çok önemli bir rol oynamıştır ve beden eğitiminin ülkemizde gelişmesine büyük katkılar sunmuştur. Yeni

cumhuriyetin kuruluşunun ardından, Selim Sırrı Tarcan, Türkiye'de modern beden eğitimi öğretmenliği alanında öne çıkan en önemli isimlerden biri olmuştur. Tarcan, hem Olimpiyat Oyunları'nda hem de okullarda beden eğitimi ve sporun düzenlenmesinde önemli katkılar sağlamıştır. Türkiye'de hem örgün eğitimde hem de yaygın eğitimde beden eğitimi ve sporun geliştirilmesinde öncülerden biri olarak kabul edilmektedir. Tarcan, kitabında "sporun beden eğitiminin edebiyatı, beden eğitiminin halk sağlığının bir dalı ve jimnastiğin beden eğitiminin dili olduğunu" belirtmiştir (Demirhan ve Konukman, 2012).

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 29 Haziran 1938 tarihinde Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nü kurmuştur. Bu yeni yasa 18 Temmuz 1938 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yasaya göre, Türkiye Cumhuriyeti halkın eğitimine yaş gözetmeksizin başlamıştır. Ayrıca, gençlerin spor kulüplerine katılması ve boş zamanlarında beden eğitimi alması zorunlu hale getirilmiştir. Bu zorunlu kurala (4. madde) göre, beden eğitimi hem erkek hem de kadın vatandaşlar için mecburi bir faaliyet olmuştur. 12-45 yaş arası erkekler ile 12-30 yaş arası kadınların haftanın yedi günü en az 4 saat spor yapmaları gerektiği belirtilmiştir. 1938'in şartlarında Türkiye Cumhuriyeti, savaş endişesi nedeniyle sporu askeri eğitim olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle, Türk Ordusu'ndan Tümgeneral Cemil Tahir Taner, Ekim 1938'de Türk Beden Eğitimi Daire Başkanlığı'na Genel Müdür olarak atanmış ve Kasım 1945'e kadar bu görevi sürdürmüştür (MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013).

1938' den bugüne beden eğitimi dersi, 1. 2. 3. sınıflarda 5 saat zorunlu olarak 4. sınıflarda ise 2 saat zorunlu olarak "Oyun ve Fiziki Etkinler" dersi adıyla yapılmaktadır. 5. 6. 7. 8. sınıflarda ise zorunlu olarak 2 saat beden eğitim dersi bulunmaktadır. Ayrıca bu sınıflarda seçmeli olarak 2 saat veya 4 saat "Spor ve Uluslararası Etkinlik" dersi alınabilmektedir. Ortaöğretimde, Anadolu liseleri, genel liseler ve güzel sanatlar liselerinde, 9. sınıflarda 1 saat, 10., 11. ve 12. sınıflarda ise 2 saat zorunlu beden eğitimi dersi bulunmaktadır. Ayrıca, bu liselerde 2 saatlik seçmeli dersler de mevcuttur. Günümüzde fen liseleri ve sosyal bilimler liselerinde ise, 9. sınıflarda 1 saat, 10., 11. ve 12. sınıflarda beden eğitimi dersleri, görsel sanatlar ve müzik dersleriyle birlikte toplam 2 saat olarak devam etmektedir. Ayrıca fen derslerinde ise 2 saat seçmeli beden eğitimi dersi bulunmaktadır. Sosyal bilimler liselerinde ise sadece 10.sınıflarda 2 saatlik seçmeli ders olarak beden eğitimi verilmektedir. İmam hatip liselerinde ise 9.sınıflarda 1'er saat zorunlu, 10. 11. 12. sınıflarda ise 2'şer saat seçmeli beden eğitimi dersi verilmektedir (MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013).

2.1.3. Beden Eğitiminin ve Sporun Genel Amaçları

Beden eğitimi ve sporun temel amacı, daha sağlıklı ve zinde bireyler yetiştirmektir; ayrıca sigara içmek ve uyuşturucu kullanmak gibi kötü alışkanlıkları önlemek de önemli hedeflerden biridir. Beden eğitimi, bireylerin sadece fiziksel değil, aynı zamanda zihinsel, ruhsal ve sosyal olarak da gelişmesine katkı sağlar. Beden eğitimi faaliyetleri sayesinde bireyler daha sağlıklı, huzurlu, özverili ve çevresindeki olaylara daha duyarlı hale gelir. Enerjilerini doğru şekilde yönlendirdikleri için topluma, insanlara, kendilerine veya başkalarına zarar verme olasılıkları azalır. Bireyin vücudunun en iyi şekilde gelişmesi, hem kendisine hem de çevresine fayda sağlar. Aksi takdirde, vücutla ilgili problemler ve rahatsızlıklar, bireyin diğer alanlarda da başarısız ve mutsuz olmasına neden olabilir. Beden eğitimi ve spor dersleri, bireyin fiziksel, ruhsal ve zihinsel olarak rahatlamasına yardımcı olacağından, bu derslere diğer dersler kadar önem verilmelidir (Şahin ve ark., 2015).

2.1.4. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi ve Yararları

Beden eğitimi ve spor, hareketsizliği ortadan kaldırmada hayatımızda yer alan en önemli 10 uygulamadan biridir. Yapılan bilimsel incelemeler, beden eğitimi ve spor aktivitelerinin birçok sağlık sorunuyla mücadelede etkin bir rol oynadığını gözlemlenmiştir (Açak, 2006).

Beden eğitim dersleri, insanların kişiliklerini bulma ve sosyalleşmelerinde büyük bir bilgi birikimine sahiptir. Bu dersler ile insanların sağlıklı olmaları ve psikomotor özelliklerinin gelişmesi sağlanırken, aynı zamanda hem ruhsal hem de fiziksel gelişimlerini sağlar (Başer, 2009).

Beden eğitimi ve sporun yararları şunlardır;

- ✓ Beden eğitim ve spor, bireylerin günlük yaşamlarında daha aktif olabilmelerini sağlar.
- ✓ Çocukların psikomotor gelişimlerini desteklemede beden eğitimi dersleri büyük önem taşımaktadır.
- ✓ Beden eğitim dersleri, okuldaki çocukların sağlıklı yaşamayı ve kötü alışkanlıklardan uzak durmasını sağlamaktadır.
- ✓ Eğitim ve spor faaliyetleri, insanlara fiziksel olarak hareket alışkanlığı kazandırması ile birlikte aynı zamanda sağlıklı bir birey olmak için gerçekleştirilmektedir.

- ✓ Beden eğitim dersleri, çocukların hareket becerilerini geliştirirken aynı zamanda spor dalları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır (Heper, 2012).

2.1.5. Beden Eğitiminin Geliştirildiği Özellikler

2.1.5.1. Fiziksel ve psikomotor gelişime yararları

Kişilerin fiziksel gelişimlerine katkı sağlamak yalnızca beden eğitimine özgüdür (Gökmen, 1988). Beden eğitimi ve sporun fiziksel gelişimlere etkileri içerisinde kardiyovasküler dayanıklılığın, esnekliğin, kas kuvvetinin ve dayanıklılığın geliştirilmesi, vücut ağırlığı ve beden kompozisyonunun düzenlenmesi, genel sağlığın ve zindeliğin desteklenmesi, kemiklerin güçlendirilmesi, hareket becerilerinin geliştirmesi yer almaktadır (Lumpkin, 2005). Beden eğitimi ve spor aktiviteleriyle kas ve iskelet yapılarının geliştirilmesinin yanında kişinin kondisyonel olarak daha üst bir seviyeye çıkması sağlanmaktadır. Okullarda beden eğitimi ve spor derslerine katılımı birlikte öğrencilerin fiziksel aktivite kapasitesinde de artış yaşanmaktadır (Açak, 2006).

Beden eğitimi ve spora katılım psikomotor özelliklerin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Beden eğitimi ve spora katılımın motorik gelişimi arttırdığı, buna bağlı olarak kas verimliliği ve güç düzeyinin de yükseldiği ifade edilmiştir (Karadağ, 2010).

2.1.5.2. Zihinsel gelişime yararları

Beden eğitimi aktivitelerine katılan öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin artmasıyla beraber ruhsal olarak kendilerini çok daha iyi hissettikleri, zorluklar ile karşılaştığında karşı koyabilme, çözüm yolları üretme ve üstesinden gelebilme gibi birçok zihinsel özelliğin gelişmesini sağlamakta ve daha sağlıklı kararlar alarak hareket etmektedirler.

2.1.5.3. Sosyal ve duyuşsal gelişime yararları

Beden eğitimi bireyin sosyalleşmesine ve duyuşsal özelliklerinin gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Yapılan sportif faaliyetlere öğrenciler katılım sağlayarak yeni sosyal alanlar keşfetmiş olurlar ve bu durum öğrencilerin hem sosyalleşmesine hem de gelişmesine katkı sağlamaktadır. Beden eğitimi faaliyetleri bireye iyi bir seyirci, sporcu ve insan olma özelliklerini verir. Ayrıca, İnsan performansını artıracak, yorgunlukla baş edebilecek, güçlü kemik ve kas yapısına sahip olacak, hastalıklara dirençli, iyi bir duruşa sahip olacak hareketleri seçerek daha sağlıklı ve mutlu insanlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

İnsanlar duygusal sistemin etrafındaki uyarıcıları alarak, onları duygulanma aşamasına getirmektedir. Farklı duygu çeşitleri üreterek; duyguların özelliklerine göre değerlendirip, bunlardan dönüt alarak duygularını geliştirmektedirler (Fersahoğlu, 1998).

2.1.5.4. Biyolojik gelişime yararları

Beden eğitimi faaliyetlerinde bireyin özellikle iç organlarının gelişmesinde önemli yeri vardır. Yürütülen bazı çalışmalar neticesinde beden eğitimi faaliyetlerine katılım sağlayan bireyler ile yaşam tarzında hareketlilik olmayan bireyler arasında biyolojik farklar meydana gelmiştir. Yürütülen çalışmalarda, beden eğitimi aktivitelerinin biyolojik olarak insan bedenine katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Açak, 2006).

Açak (2006), beden eğitiminin katkı sağladığı biyolojik olarak insan vücuduna katkısını şu şekilde sıralamıştır.

- ✓ Beden eğitimi ve spor aktiviteleriyle beraber kas ve kas gruplarının işlevi ile çalışma kapasitelerinde artış yaşanmaktadır.
- ✓ Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmakla beraber kalp daha verimli çalışmaktadır. Spor aktivitelerine katılmakla beraber kalp kasında büyüme meydana gelir ve neticesinde de kalp daha verimli çalışır.
- ✓ Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım sağlayan bireylerin dayanıklılığı artar ve dayanıklılığın artmasıyla birlikte yorgunluk düzeyi de azalmaktadır.
- ✓ Beden eğitimi ve spor aktiviteleriyle beraber solunum sistemi daha sağlıklı bir hal almaktadır. Solunum sisteminde problem olan bireylerin beden eğitimi etkinliklerine katılmasıyla birlikte solunum sistemindeki sorunlarda da azalma yaşanmaktadır.

2.2. Tutum Kavramı ve Tanımı

Sosyal bilimlerde sıkça incelenen tutum, insan psikolojisinin bir yönünü ele alır. İnsanların düşünce ve davranışlarını anlamak için tutumların oluşumunu incelemek gereklidir. Davranışların doğrudan tutumların bir sonucu olduğu öne sürülse de, tutumların çoğu zaman doğrudan ve dolaylı olarak davranışı etkilediği belirtilmektedir (Johnson ve Boynton, 2010). Bilişsel, duygusal ve davranışsal bilgilere dayanan tutumlar, belirli bir konuyu, nesneyi veya kişiyi sevmeme yerine sevmeye karar almayı içerir. Eagly ve Chaiken'e (1993) göre tutum, saldırıya karşı direnç gösterme ve davranışı yönlendirme yeteneği açısından farklı derecelerde güçlere sahip değerlendirici

bir yargı olarak tanımlanabilir. Tutumlar, temel olarak deneyim, öğrenme ve sosyal faktörlerden oluşur. Ayrıca, tutumlar bireyin belirli bir değere yönelik ruh hali olarak da tanımlanabilir. Başka bir deyişle, tutumlar, davranış, duygu ve düşüncüyü etkileyen zihinsel bir süreç olarak nitelendirilebilir (Petty ve Krosnick, 1995).

Bilimsel olarak araştırılması 19. yüzyılda başlayan tutum, Latince kökenlidir ve “harekete hazır” anlamı taşımaktadır. Sosyal bilimlerdeki birçok kavramın olduğu gibi tutum kavramıyla da ilgili tam bir görüş birliğine varılamamıştır. Tutum geleneksel olarak tanımlarının her biri tutumun ne olduğuna yönelik az da olsa farklı bir kavramlaştırma içermekte veya tutumun farklı yönünü belirtmektedir. Tutum ile ilgili tanımlamalar aşağıda belirtilmiştir (Arkonaç, 2001).

Tutum, “yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumudur” şeklinde tanımlamıştır (Anderson, 1991).

Tutum, bireyin hareketlerinin en önemli tayin edicilerinden biridir. Kişilerin tutumu, sevgisi ve nefreti davranış ve hareketlerini önemli düzeyde etkilemektedir (Morgan, 1991). Tutum, öğrenim ile kazanılan, kişinin davranış ve hareketlerine yön veren ve karar alıp verme sürecinde yanlılığa neden olabilen bir unsurdur (Ülgen 1996). Bir derse karşı olumlu tutum geliştirme; derse katılma isteği, karşılık vermekten tatmin olma, bir değeri olduğunu kabullenme ve bir değer olarak kabulüne taraftar olma şeklindeki davranışları içermektedir (Özçelik 1998).

Değerlendirme kalıpları, duygusal, bilişsel ve davranışsal bileşenlerle az çok tutarlı bir model olarak kabul edilmektedir. Glasman’a göre hem doğrudan deneyimin hem de kişisel katılımın, bireyleri tutumları hakkında düşünmeye motive ettiği varsayılmaktadır. Başka bir deyişle, insanlar bir nesne hakkında tek taraflı veya homojen tüm bilgilere sahiplerse, istikrarlı tutumlar geliştirebileceklerdir (Erber ve ark., 1995).

2.2.1. Tutum Kavramının Öğeleri

Tutumların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç ögesi vardır. Kişinin bir konu ile ilgili bildikleri o konuya olumlu bakmasını sağlıyorsa (bilişsel öge), kişi o konuya yönelik olumlu olması (duygusal öge), bunu sözleri ya da davranış ve hareketleri (davranışsal öge) ile göstermektedir (İnceoğlu, 1993).

2.2.1.1. Bilişsel öge

Tutumun bilişsel ögesi, tutum nesneleriyle ilgili gerçeklere dayanan bilgiler ve inançlardan oluşur. Tutum ögesi ile ilgili bilgi, bireyin bu konu ile yaşanmışlığı oluşmaktadır (Tavşancıl, 2010). Bireyin tutum için sahip olduğu unsur, bilgi ve inançları içerisinde barındıran düşüncelerden oluşmaktadır (Taylor ve ark., 2003). Bilişsel öge, tutum nesnesiyle ilgili inançlardan meydana gelmektedir. Bu da genel tutum ile ilişkili bilişler veya düşüncelerdir (Özkan, 2011).

Bireyde bir obje ya da nesne hakkında pozitif veya negatif yönde düşünceler oluşabilmektedir. Örneğin; okul idaresinin beden eğitimi ve spor derslerini gereksiz bir ders olarak gördüklerine dair bir düşünceye inanılabilir. Neticede, bu durumun bizlere bireyin okul idaresine karşı bilişsel yönünü ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, araştırmacı yazarlar için tutumun bilişsel boyutunun doğruluğu veya yanlışlığından söz edilemez (Sakallı, 2013).

Bir bireyin tutum nesnesi ile ilgili bilgi, inanç ya da düşünceleri eksi ya da artı olabilmektedir. Bir kişi, beden eğitimi ve spor derslerinin akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediğine inanıyorsa ve bu bilimsel açıdan doğru olmasa bile o kişi için doğrudur (Sakallı, 2001).

2.2.1.2. Duyuşsal öge

Bireylerin, ilgi alanlarının belirlenmesinde, tercihler, sosyal aktiviteler, başarı veya başarısızlıklarda duyuşsal niteliklerin rol alıp almadığı uzun seneler boyunca birçok çalışmaya konu olup araştırılmıştır. Okulda yapılan öğrenmeler üzerinde, ders ile ilgili duyuşsal niteliklerin çalışmalarla kanıtlanan etkileri bulunmaktadır (Bloom, 1979). Akademik başarılarının dolaylı ve direk olarak birçok etkenle ilişkili olduğu varsayılmaktadır. Duyuşsal niteliklerde bu etkenlerden birisi olarak ele alınabilir. Bu bağlamda düşünüldüğünde, tutum, öz yeterlik, motivasyon, kaygı gibi duyuşsal etkenlerin, ilk olarak öğrencilerin derslere karşı istekleri ve ilgili olma durumları üzerine birçok etmeni etkileyeceği ve bu durumun da öğrencilerin performanslarını dolayısı ile akademik başarılarını etkileyebileceği belirtilmiştir (Kan ve Akbaş, 2005).

Duygusal unsurlar, bir kişinin tutumlarıyla ilgili olumlu veya olumsuz duygularını etkileyen geçmiş deneyimlerle ilgilidir. Bununla birlikte, duygusal unsur, değer algısıyla da ilişkilidir ve inançlarla ilgili duygusal tepkileri içerir. Tutumların duygusal özellikleri, bilişsel özelliklerine göre daha basittir ve tutumların ölçülmesinde daha büyük bir öneme sahiptir (Çetin, 2006).

Tutumlara yönelik pozitif ya da negatif duyguların olması, önceden edinilmiş deneyimlerden kaynaklanmaktadır. Bir uyarıcıya yönelik kişide pozitif ya da negatif duygu meydana getirmişse, kişinin önceden bu uyarıcı ile bir ilişkisinin olduğu ve kabullenme ya da reddedilme durumu yaşanmıştır. Bu durum da kişi bu uyarıyı ne zaman hatırlarsa pozitif ya da negatif bir durum içerisinde olacaktır (Açıkada, 1993).

2.2.1.3. Davranışsal öge

Tutumların davranış ögesi, bireyin duygusal ve düşünsel uygunluğuna dayalı olarak hareket etme eğilimini ifade eder. Ancak bireyler her zaman duygu ve düşüncelerine uygun şekilde davranmazlar. Bazı psikologlar, tutumların davranış ögesinin duygusal unsurları etkilediğini savunmaktadır. 1940 ve 1950'li yıllarda yapılan araştırmalar, tutum ögelerinin genellikle tutarlı olduğunu göstermiştir, özellikle yerleşik ve güçlü tutumlarda bu tutarlılığın daha belirgin olduğu bulunmuştur. Ancak bazen ögeler arasında tutarsızlık da ortaya çıkabilir ve bu durum, tutumların değişmesine yol açabilir, hatta rahatsızlık yaratabilir. Kağıtçıbaşı (2005)'nın belirttiği gibi, bir tutumun varlığı için temel şart, zihinsel bir değerlendirmedir ve zamanla yerleşik hale gelen tutumlar genellikle duygusal ve davranışsal ögeleri içerirler (Tavşancıl, 2010).

Davranışsal bir unsur, bireyin belirli bir tutum nesnesine yönelik olarak sergilediği hareket veya tepki eğilimini ifade eder (Samadov, 2006). Başka bir deyişle, davranışsal unsur, belirli bir tutum nesnesine karşı gözlemlenebilen sözlü veya diğer türdeki davranışları içerir (Kağıtçıbaşı, 2005)

2.2.2. Tutumun Meydana Gelmesini Sağlayan Önemli Etkenler

Tutumların genellikle düşünceler, fikirler ve öğrenme süreçleriyle şekillendiği belirtilmektedir. Bu, yaşam boyunca yeni tutumların kazanılabileceği ve mevcut olanların değişebileceği anlamına gelir. Tutumların oluşması veya değişmesi genellikle kendiliğinden gerçekleşmez; bunun yerine, bireyler arasındaki etkileşimler bir kişinin tutumunun oluşmasında veya değişmesinde rol oynar (Bodur, 2006).

Bireylerin tutumlarının oluşmasını etkileyecek 3 öge bulunmaktadır. Aile etkisi, çevrenin etkisi ve bireysel deneyim tutumların oluşmasını etkileyen önemli faktörlerdir. Tutumların meydana gelmesinde, yukarıda belirtilenlerden ayrı bireylerin yaş durumları da önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Özellikle çocukluk döneminde (6–12 yaş) oluşan tutumların çoğunluğu, anneyi ve babayı taklit etmekten ortaya çıkmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2005). Bu tutumlar adolesan çağda (12–21 yaş) şekillenir. İlk yetişkinlik döneminde

(21–30 yaş), bu tutumlar daha da güçlenir. Tutumların oluştuğu ve güçlendiği bu 12-30 yaş aralığına kritik dönem denir (Morgan, 2000).

2.2.2.1. Aile etkisi

Çocukların oluşturduğu tutumların ilk kaynağı genellikle anne ve babalarıdır (Kağıtçıbaşı, 2005). Özellikle çocuğun ruhsal ve bedensel sağlığı açısından, ailedeki psikolojik durum belirleyici bir faktördür. Bu aile ortamı, "ebeveynlik bağlamı" olarak da adlandırılır ve ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme sürecinde temel değerler, normlar, tutumlar ve davranış modellerini içerir. Aile tutumları ve davranışları aynı zamanda kültürel ve değer transferinin ana araçları olarak kabul edilir (Grusec ve ark., 2000).

Bu dönemdeki çocuklar, baba ve annelerinin her türlü davranış, disiplin yaptırımı, ödül ve cezalardan etkilenecek belli bir gruba, kişiye veya nesneye karşı farklı tutumlar geliştirebilmektedirler. Ebeveynler, bilinçli veya bilinçsiz bir biçimde çocukları, yaşam tarzı, özgürlük, siyasi parti, din, futbol takımı, yemek alışkanlığı ve daha pek çok konuda etkisi altına almaktadırlar (Sakallı, 2001).

2.2.2.2. Çevre etkisi

Çocuklar büyüdükçe ebeveynlerin çocuklar üzerindeki etkisinin azaldığı bilinmektedir. Çocuklar ergenlik dönemi ile beraber ebeveynlerden çok edindiği çevre ile iletişim halinde olup bağlantı kurarlar. Bireylerin genelde, arkadaş, akraba, referans grubu ve öğretmenleri gibi etrafındaki kişilerin davranışları, bireylerin tutumlarını ortaya çıkarmada ve kalıcı bir hal almasında önemli bir yer tutmaktadır. (Sakallı, 2001). Adolesan döneminde daha çok görülen bu durum yaşlıları ile daha çok zaman geçirip temas halinde olmalarıdır. Ergenlikteki bireyler, akranlarıyla daha fazla etkileşim halinde bulunmaktadır. Bu itibarla, kişinin tutumlarının teşekkülünde ve değişiminde yaşlıların da kayda değer bir etkisi gözlemlenmektedir (Güllü, 2007).

Adolesan döneminde, akranlar gibi benzer şekilde sevilen kişiler veya öğretmenler de bireylerin ekonomik, sosyal veya siyasi olarak pek çok tutumlarını etkileyebilmektedir. Bunun yanında bireyler tarafından sevilen bir öğretmenin sevdiği yazar, bazı öğrenciler tarafından da sevilmektedir (Sakallı, 2001). Böylelikle bu dönemdeki kişilerin çevrede gördüğü ve hoşnut olduğu birçok tutumu kendi davranışlarında da sergiledikleri söylenebilir.

2.2.2.3. Bireysel deneyim

Bireyin yaşantısı boyunca yaşadığı hadiseler, bireyin yaşayacağı ya da karşılaşacağı olaylara karşı nasıl bir tutum sergileyeceğini belirlemektedir. Bireyin olaylar, aniden gelişen ve yaşanmasını istemediği durumlar ile karşılaştığında bireyde pozitif veya negatif tutum oluşumuna sebebiyet verebilir. Buna köpek tarafından ısırılan bireyin, köpeklerle karşı negatif tutuma sahip olması ve köpeklerden nefret etmesi örnek olarak gösterilebilir. Aynı şekilde, belli bir objeye devamlı maruz kalan birey, o objeye yönelik tutum geliştirmeye başlamaktadır. Herhangi bir pekiştireç olmadan birey, aynı kişiyi veya objeyi devamlı görerek pozitif ya da negatif bir tutum oluşturabilmektedir (Sakallı, 2001). Sosyal normlar ve ilişkilerle şekillenen tutumlar, geçmiş deneyimler veya sosyal olaylar aracılığıyla ortaya çıkan önyargıların etkisi altındadır (Özyürek, 2000).

2.2.3. Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutum

Beden eğitimi derslerinde belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için, öğrencilerin beden eğitimi derslerini sevmeleri ve beden eğitimi ve spor derslerinin önemini açık bir biçimde kavranması oldukça önem arz etmektedir. Dolayısıyla beden eğitimi ve spor dersinin belirtilen hedeflere ulaşabilmesi beden eğitimi ve spor derslerine yönelik öğrenci tutumları ile yakından ilgilidir (Başer, 2009).

Öğrencilerin başarılı oluşlarında derse yönelik tutumları, derslerini pozitif ya da negatif biçimde etkilemesinden dolayı diğer derslerde görüldüğü gibi beden eğitimi derslerinde de öğrenci tutumlarının incelenmesi önemlidir (Güllü ve Güçlü, 2009).

Beden eğitimi dersine yönelik negatif tutum geliştiren çocukların, ders verimliliklerinin ve derslere katılım düzeylerinde düşüş yaşandığı, derse verdikleri önemin azaldığı ve dersin yapılmasında sorunların ortaya çıktığı belirtilmektedir (Karadağ, 2010).

Öğrenciler Beden Eğitimi için olumlu veya olumsuz tutumlar geliştirebilirken, beden eğitimine karşı olumlu tutumları, ders faaliyetlerinin verimli olmasını, dersin hedeflerine daha kolay ulaşmasını ve gelecekte öğrencilerin çeşitli fiziksel aktivitelere gönüllü katılımında rol oynamasını sağlayacaktır. Aksine, beden eğitimine karşı tutumu olumsuz olan öğrenciler, ders verimini azaltabilir, katılımlarını azaltabilir, Beden Eğitimi için önemini zayıflatabilir ve sınıfta çeşitli sorunlara neden olabilir (Silverman ve Scrabis, 2004).

Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutumları, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin motivasyonlarını artırabilir, bu da öğretmenlerin dersleri daha etkili bir şekilde işlemelerine katkıda bulunabilir (Çelik ve Pulur, 2011).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma devlet ve özel orta öğretim (5-6-7-8.sınıf) kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutum düzeylerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden iki veya daha fazla değişken arasındaki farklılıkları bulmaya yarayan, verilerin değişim varlığının derecesini bulmaya yarayan (Karasar, 2015) ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmaya, 2023 – 2024 eğitim-öğretim yılında Batman ilindeki Özel / Kolej ve Devlet okullarında öğrenim gören sınıflardan rast gele seçilen 800 ortaokul öğrencisi gönüllü olarak katılım sağlamıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerinin elde edilebilmesi için oluşturulan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “Kişisel Bilgi Formu” ikinci bölüm de “Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” ile oluşturulmuştur. Veriler, öğrencilere dağıtılan anket formunun doldurulması ile elde edilmiştir.

Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği’nin güvenirlik ve geçerlilik çalışması Güllü ve Güçlü (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin 11 maddesi olumsuz (madde 3., 17., 19., 20., 24., 25., 26., 29., 30., 34., 35.) ve 24 maddesi olumlu olmak üzere toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Likert tipi 5’li dereceleme türünde ve “(1) Tamamen Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum” biçiminde tasarlanmıştır. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte alınacak en düşük puan 35 ve en yüksek puan 175’tir.

Bu çalışmada kapsamında belirlenen güvenirlik puanı olarak Cronbach Alpha katsayısı ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam güvenirlik puanı 0,95 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yüksek seviyede güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edinilen veriler analiz için SPSS 22.0 paket programına aktarılmıştır. Araştırmada elde edinilen verilerin analiz işlemleri yapılmadan önce

verilerin hazır hale getirilmesi ve analiz işlemlerine uygun hale getirilmesi oldukça önem arz etmektedir. Kişisel bilgilere ait frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Ölçekte yer alan boyutun eğiklik (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri hesaplanmıştır. Çarpıklık ve Basıklık değerlerinin +1,5 ve -1,5 aralığında olduğu verilerin normal dağılım sergilediği görülmektedir. Çalışma kapsamı alanındaki değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları +1,5 ve -1,5 aralığında görüldüğünden dolayı değişkenlerin normal dağılım varsayımını karşılamaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Araştırmada elde edilen verilerin çarpıklık değerlerinin -0.831 / 0.086 arasında, basıklık değerlerinin ise -0.365 / 0.173 arasında olduğu görülmekte olup, verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada frekans ve yüzde analizi, bağımsız değişken t testi, ANOVA analizi ve Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. İstatistiki anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

Çizelge 1. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular

		n	%
Cinsiyet	Kadın	365	45,6
	Erkek	435	54,4
Yaş	10 - 11 yaş	266	33,3
	12 - 13 yaş	332	41,5
	14 - 15 yaş	202	25,3
Okul Türü	Devlet	400	50,0
	Özel / Kolej	400	50,0
Sınıf	5. sınıf	201	25,1
	6. sınıf	205	25,6
	7. sınıf	193	24,1
	8. sınıf	201	25,1
Not Ortalaması	Çok kötü veya kötü	50	6,3
	Orta	130	16,3
	İyi	313	39,1
	Pekiyi	307	38,4
Ailenin Gelir Durumu	İhtiyaçlardan az	104	13,0
	İhtiyaçlar kadar	427	53,4
	İhtiyaçlardan fazla	269	33,6
Kardeş Sayısı	0 - 1	143	17,9
	2 - 3	442	55,3
	4 - 5	155	19,4
	6 ve üzeri	60	7,5
Bir Spor Branşı İle İlgilenme	Evet	523	65,4
	Hayır	277	34,6
	Total	800	100,0

Çizelge 1'e bakıldığında öğrencilerin 365'i (%45,6) kadın, 435'i (%54,4) erkektir. Öğrencilerin 266'sı (%33,3) 10 – 11 yaş aralığında, 332'si (%41,5) 12 – 13 yaş aralığında, 202'si (25,3) 14 – 15 yaş aralığındadır. 400'ü (%50) devlet okullarında, 400'ü (%50) özel / kolej okullarında eğitim almaktadırlar. 201'i (%25,1) 5. sınıf, 205'i (%25,6) 6. sınıf, 193'ü (%24,1) 7. sınıf, 201'i ise (%25,1) 8. sınıfta okumaktadır. Öğrencilerin 50'si (%6,3) çok kötü veya kötü, 130'u (%16,3) orta, 313'ü (39,1) iyi, 307'si (%38,4) pekiyi not ortalamasına sahiptir. Öğrencilerin ailelerinin 104'ü (%13) ihtiyaçlardan az, 427'si (%53,4) ihtiyaçlar kadar, 269'u (%33,6) ihtiyaçlardan fazla gelir düzeyine sahiptir. Öğrencilerin 143'ünün (%17,9) 0 – 1 kardeşi, 442'sinin (%55,3) 2 – 3 kardeşi, 155'inin (%19,4) 4 – 5 kardeşi, 60'ının (%7,5) 6 ve üzeri kardeşi bulunmaktadır. 523'ü (%65,4) bir spor branşı ile ilgilenmekte olup 277'si (%34,6) ise herhangi bir spor branşı ile ilgilenmemektedir.

Çizelge 2. Öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin toplam puanlarına ait bulgular.

	n	Min.	Max.	Ort.	Ss.	Skewness	Kurtosis
Beden Eğitimi Dersi							
Tutum Ölçeği Toplam Puan	800	54,00	175,00	141,07	25,42	-,83	-,36

Çizelge 2. incelendiğinde beden eğitimi dersi tutum ölçeğinin toplam puan ortalaması 141,07 olarak belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin Beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin yüksek seviyede olduğu söylenebilir.

Çizelge 3. Cinsiyet değişkenine ait t testi bulguları

	Cinsiyet	n	Ort.	Ss.	t	p
Ölçek Toplam Puan	Kadın	365	140,11	25,24	-,98	,32
	Erkek	435	141,88	25,58		

Çizelge 3'e bakıldığında cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalamasında istatistiki olarak farklılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4. Yaş değişkeni ANOVA analizine ait bulgular

	Yaş	n	Ort.	Ss.	F	p	Fark
Ölçek Toplam Puan	10 - 11 yaş	266	142,83	25,61	1,29	,27	
	12 - 13 yaş	332	139,48	25,90			
	14 - 15 yaş	202	141,38	24,33			

Çizelge 4 incelendiğinde yaş değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalamasında istatistiki bakımdan anlamsal bir fark tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Çizelge 5. Okul türü değişkenine ait t testi bulguları

	Okul Türü	n	Ort.	Ss.	t	p
Ölçek Toplam Puan	Devlet	400	130,33	26,33	-13,17	,00
	Özel / Kolej	400	151,82	19,24		

Çizelge 5 incelendiğinde okul türü değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel açıdan anlamsal bir farklılık bulunmuştur ($p<,05$). Özel / kolej okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutum düzeyleri devlet okullarında okuyan öğrencilere göre daha yüksek seviyededir.

Çizelge 6. Sınıf değişkeni ANOVA analizine ait bulguları

	Sınıf	n	Ort.	Ss.	F	p	Fark
Ölçek Toplam Puan	5. sınıf	201	142,74	25,90	2,23	,08	
	6. sınıf	205	137,28	26,19			
	7. sınıf	193	143,12	24,93			
	8. sınıf	201	141,31	24,36			

Çizelge 6 incelendiğinde sınıf değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiki bakımdan anlamsal bir farklılaşmaya rastlanılmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 7. Not ortalaması değişkeni ANOVA analizine ait bulgular

	Not ortalamanız	n	Ort.	Ss.	F	p	Games-Howell Fark
Ölçek Toplam Puan	(1) Çok kötü veya kötü	50	107,34	17,88	46,44	,00	2>1
	(2) Orta	130	133,46	24,17			3>2,1
	(3) İyi	313	144,17	22,72			4>2,1
	(4) Pekiyi	307	146,64	24,75			

Çizelge 7 incelendiğinde not ortalaması değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiki bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<,05$). Farklılıkların kaynağını bulabilmek için Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. Not ortalaması orta olan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumları not ortalaması çok kötü veya kötü olan öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Not ortalaması iyi olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum

düzeyleri not ortalaması orta ve çok kötü veya kötü not ortalamasına sahip olanlara göre daha yüksek seviyededir. Not ortalaması pekiyi olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ise not ortalaması orta ve çok kötü veya kötü olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 8. Ailenin gelir durumu değişkeni ANOVA analizine ait bulgular

	Ailenin Gelir Durumu	n	Ort.	Ss.	F	p	Games-Howell Fark
Ölçek Toplam Puan	(1) İhtiyaçlardan az	104	121,00	22,86	42,64	,00	2>1 3>1
	(2) İhtiyaçlar kadar	427	145,35	23,41			
	(3) İhtiyaçlardan fazla	269	142,05	25,86			

Çizelge 8 incelendiğinde ailenizin gelir durumu değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<,05$). Farklılıkların kaynağını bulabilmek için Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. Ailelerinin gelir durumu ihtiyaçları kadar olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri gelir durumu ihtiyaçlardan az olanlara göre daha yüksek düzeydedir. Ailelerinin gelir durumu ihtiyaçlarından fazla olan öğrencilerin ise beden eğitimi dersi tutum düzeyleri gelir durumu ihtiyaçlardan az olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 9. Kardeş sayısı değişkeni ANOVA analizine ait bulgular

	Kardeş Sayısı	n	Ort.	Ss.	F	p	Games-Howell Fark
Ölçek Toplam Puan	(1) 0 - 1	143	145,31	22,39	29,99	,00	1>3,4 2>3,4 3>4
	(2) 2 - 3	442	145,59	23,46			
	(3) 4 - 5	155	133,11	27,71			
	(4) 6 ve üzeri	60	118,31	23,21			

Çizelge 9 incelendiğinde kardeş sayısı değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık

bulunmuştur ($p<.05$). Farklılıkların kaynağını bulabilmek için Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. Kardeş sayısı 0 – 1 olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri kardeş sayısı 4 – 5 ile 6 ve üzeri olan öğrencilere göre daha yüksek seviyededir. Kardeş sayısı 2 – 3 olan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutum düzeyleri kardeş sayısı 4 – 5 ile 6 ve üzeri olan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Kardeş sayısı 4 – 5 olan öğrencilerin ise beden eğitimi dersine olan tutum düzeylerinin kardeş sayısı 6 ve üzeri olan öğrencilere göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 10. Bir spor branşı ile ilgileniyor musunuz değişkenine ait t testi bulguları

	Bir spor branşı ile ilgileniyor musunuz?	n	Ort.	Ss.	t	p
Ölçek Toplam Puan	Evet	523	145,75	22,71	7,389	,00
	Hayır	277	132,24	27,85		

Çizelge 10 incelendiğinde bir spor branşı ile ilgileniyor musunuz değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiki açıdan anlamsal farklılaşma saptanmıştır ($p<.05$). Bir spor branşı ile ilgilenen öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutum düzeylerinin bir spor branşı ile ilgilenmeyen öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

4.1. Tartışma

Bu çalışmada araştırma verilerine göre özel ve devlet ortaokullarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri öğrencilerin cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf, not ortalamaları, ailenin gelir durumu, kardeş sayısı ve bir spor branşı ile ilgileniyor musunuz değişkenlerine göre incelenmiştir.

4.1.1. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni İle İlgili Tartışma

Çalışma verileri incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin cinsiyet düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>.05$). Öğrencilerin ders ortamlarında, tenefüslerde ve derslerin işleyişlerinde hep beraber derslere katılım sağladıkları için bir farklılığın olmadığı

düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde benzer sonuçların olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Okut (2017)' nin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeylerini araştırdığı çalışmada cinsiyet değişkeninde istatistiksel bakımdan anlamsal bir farklılığa rastlanılmamıştır. Keskin ve ark., (2016)' nin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlilik düzeylerini inceledikleri çalışmada cinsiyet değişkenine göre istatistiki açıdan anlamsal bir farklılığa rastlanılmamıştır. Balyan ve ark., (2012)' nin öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum, beceri ve öz yeterliliklerinin incelediği çalışma da cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır. Göksel ve Caz (2016) tarafından yapılan “Anadolu lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi” araştırmasında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamsal farklılaşma bulunmamaktadır. Yıldız ve Özbek (2018)' in beden eğitimi dersine yönelik öğrencilerin ve anne-babaların tutumlarının incelendikleri araştırmada istatistiki bakımdan anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Atik ve Güçlüöver (2020)' nin öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumları ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelendiği çalışmada istatistiki olarak anlamsal bir farklılığa rastlanılmamıştır. Kılıç (2019)' un öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve sosyal becerilerinin incelendiği araştırmada cinsiyet değişkenine göre ölçeğin toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamsal farklılaşma bulunmamaktadır. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklemektedir.

İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Çitil (2021)' in lise düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ve sportmenlik davranışlarını incelediği çalışmada cinsiyet değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri kadın öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Akandere (2010) ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve akademik başarı motivasyonlarının incelendiği çalışmada cinsiyet değişkeninde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kadın öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Uslu ve Özlü (2022)' nin öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve mutluluk düzeylerini inceledikleri araştırmada cinsiyet değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanılmıştır. Erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve mutluluk düzeyleri kadın öğrencilere göre daha yüksek seviyededir. Aydoğan ve ark., (2016)' nin 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin beden

eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlilik düzeylerini inceledikleri çalışmada cinsiyet değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanılmıştır. Kadın ğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve öz yeterlilik düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Gürsoy ve ark., (2020)' nin ortaokul öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öğrenmeye karşı sorumluluk davranışlarını inceledikleri araştırmada cinsiyet değişkenine göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. kadın öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve davranış düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek seviyededir. Cengiz ve ark., (2018)' in öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelediği araştırmada cinsiyet değişkenine göre istatistiksel bakımdan anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Erkek ğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri kadın öğrencilere göre daha yüksek seviyededir. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklememektedir.

4.1.2. Ortaokul ğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Yaş Değişkeni İle İlgili Tartışma

Çalışma verileri incelendiğinde yaş değişkenine göre öğrencilerin cinsiyet düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>.05$). Literatür incelendiğinde benzer sonuçların olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Güllü ve ark., (2016)' nin öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarını incelediği araştırmada yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Kılıç (2019)' un öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve sosyal becerilerini incelediği araştırmada yaş değişkenine göre ölçeğin toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamsal farklılaşma bulunmamaktadır. Göksel ve Caz (2016) tarafından yapılan "Anadolu lisesi ğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi" araştırmasında yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamsal farklılaşma bulunmamaktadır. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklemektedir.

İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Tařęın ve Tekin (2009) tarafından yapılan ve öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelendiği araştırmada yaş değişkenine göre puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. 17 yaşında olan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum düzeyleri 14, 15 ve 16 yaşında

olan öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Akıncı (2020)' nin öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeylerini incelediği çalışma da anlamsal olarak farklılık tespit edilmiştir. Cengiz ve ark., (2018) tarafından yapılan ve öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelendiği araştırmada yaş değişkenine göre istatistiksel bakımdan anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. 12, 13 ve 14 yaşında olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri 11 yaşında olan öğrencilere göre daha yüksek düzeydedir. Akandere (2010)' un ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve akademik başarı motivasyonlarını incelediği çalışmada yaş değişkeninde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çitil (2021)' in lise düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ve sportmenlik davranışlarını incelediği çalışmada yaş değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşları yükseldikçe beden eğitimi dersine yönelik olan tutumları ve sportmenlik davranışlarının yükseldiği görülmektedir. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklememektedir.

4.1.3. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Okul Türü Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde okul türü değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel açıdan anlamsal bir farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). Özel / kolej okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutum düzeyleri devlet okullarında okuyan öğrencilere göre daha yüksek seviyededir. Öğrencileri özel okullara çekebilmek için devlet okullarına göre öğrencilere birçok farklı ve gelişim sağlayabilecek seçenekler sunmak gerekir. Bu nedenle özel okulların birçok derste olduğu gibi beden eğitimi dersine de ayrı özen gösterdiği, öğrencilerin zekâ gelişimine katkıda bulunacak eğitsel oyunlar, etkinlikler ve aktiviteler eşliğinde ders işleyişlerinin olduğu bu durumda da öğrencilerin pozitif etkilendiği söylenebilir. Literatür incelendiğinde benzer sonuçların olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Taşgın ve Tekin (2009)' un öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını incelediği araştırmada okul türü değişkenine göre puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine yapılan bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin ilköğretim öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Çitil (2021)' in lise düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ve sportmenlik davranışlarını incelediği çalışmada okul türü değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı

bir farklılık tespit edilmiştir. Devlet okullarından, fen lisesinde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri düşük görülürken meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklemektedir.

İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Akdoğan (2017) tarafından yapılan ve lise öğrencilerinin ve ebeveynlerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmada ölçeğin toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Kılıç ve ark., (2018)' in lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada okul türü değişkenine göre özel ve devlet okulları puan ortalamaları arasında herhangi bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklememektedir.

4.1.4. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Sınıf Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde sınıf değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiki bakımdan anlamsal bir farklılığa rastlanılmamıştır ($p>.05$). Literatür incelendiğinde benzer sonuçların olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Göksel ve Caz (2016) tarafından yapılan “Anadolu lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi” adlı çalışmada sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamsal farklılaşma bulunmamaktadır. Kılıç (2019)' un öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve sosyal becerilerini incelediği çalışmada sınıf değişkenine göre ölçeğin toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamsal farklılaşmaya rastlanılmamıştır. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklemektedir.

İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Çitil (2021)' in lise öğrencilerine yapmış olduğu çalışmada sınıf değişkenine göre ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamsal bir farklılık tespit edilmiştir. 11. ve 12. sınıflar da okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerinin 9. ve 10. sınıflarda okuyanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirtilmiştir. Okudukları sınıf düzeyleri arttıkça beden eğitimi tutum düzeylerinde de artış yaşandığı görülmektedir. Yıldızhan ve Çağlayan (2019)' un araştırmasında beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılığının olmadığı, 8. sınıf

öğrencilerinin ise genel sosyal zekâlarının 6. ve 7. sınıf öğrencilerinden istatistiki açıdan anlamsal düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız (2010) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında sınıf değişkenine göre anlamsal bir farklılaşma bulunmuştur. Tavlaş (2012) araştırmasında sınıf değişkeni bakımından farklı sınıflarda öğrenim gören öğrenciler arasında farklılık tespit etmiştir. Aydoğan ve ark., (2016)'nın 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlilik düzeylerini inceledikleri çalışmada sınıf değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanılmıştır. Okut (2017)'nin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeylerini araştırdığı çalışmada sınıf değişkeninde istatistiksel bakımdan anlamsal bir farklılığa rastlanmamıştır. 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin 7. ve 8. sınıflarına göre daha yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Keskin ve ark., (2016)'nın ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlilik düzeylerini inceledikleri araştırmada sınıf değişkenine göre istatistiki açıdan anlamsal bir farklılığa rastlanılmıştır. 6. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri 7. ve 8. sınıflara göre daha yüksek seviyededir. Uslu ve Özlü (2022)'nin öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve mutluluk düzeylerinin inceledikleri araştırmada sınıf değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanılmıştır. 5. sınıf öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri 6. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek düzeydedir. Seviye arttıkça beceri ve yeteneklerin doğru bir şekilde yapılması önem kazandığından öğrenci kendini daha az yeterli hissedebilir. Bireyin ilgilerinin zamanla farklılaşabileceği ve çevrenin de bu farklılaşan ilgi doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerektiği dolayısıyla beden eğitimi ders müfredatının da bu dönemdeki öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekecek içeriğe sahip olacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği söylenebilir. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklememektedir.

4.1.5. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Not Ortalaması Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde not ortalaması değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılıkların kaynağını bulabilmek için Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. Not ortalaması orta olan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumları not ortalaması çok kötü veya kötü olan öğrencilere

göre daha yüksek düzeydedir. Not ortalaması iyi olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri not ortalaması orta ve çok kötü veya kötü not ortalamasına sahip olanlara göre daha yüksek seviyededir. Not ortalaması pekiyi olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri ise not ortalaması orta ve çok kötü veya kötü olanlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Beden eğitimi dersinde yapılan eğitsel oyunlar, aktiviteler ve egzersizler öğrencilerin zekalarını, fiziksel, duyuşsal, bilişsel, psikomotor özellikleri geliştirdiği ve bireyin daha sağlıklı olmasını sağladığından dolayı beden eğitimi dersine yönelik öğrencilerin tutum düzeylerinin yüksek olması onların akademik başarılarına da olumlu yönde etki ettiği söylenebilir. İlgili alan yazın incelenmesinde yapılan çalışma bulguları ile ilgili benzerlik gösteren sonuçlara ulaşılamamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olmadığı çalışmalar bulunmaktadır. Kılıç (2019)' un öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve sosyal becerilerinin incelediği araştırmada akademik başarı değişkenine göre ölçeğin toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamsal farklılaşma bulunmamaktadır. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklememektedir.

4.1.6. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Ailenin Gelir Durumu Değişkeni İle İlgili Tartışma

Çalışma verileri incelendiğinde ailenin gelir durumu değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir ($p < ,05$). Farklılıkların kaynağını bulabilmek için Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. Ailelerinin gelir durumu ihtiyaçları kadar olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri gelir durumu ihtiyaçlardan az olanlara göre daha yüksek düzeydedir. Ailelerinin gelir durumu ihtiyaçlarından fazla olan öğrencilerin ise beden eğitimi dersi tutum düzeyleri gelir durumu ihtiyaçlardan az olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Gelir düzeyi arttıkça bireylerin daha iyi eğitimler alabilme fırsatı olduğu, öğrencilerin gelişimleri için ihtiyaç duyulan araç gereçlere daha rahat erişim sağladığı, bireylerin gelişimleri için olmazsa olmaz besin öğelerine erişim sağlayıp beslenmelerinin daha sağlıklı ve gelişime faydalı olduğu ve yaşam kalitelerinin de de artış yaşandığı söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Ekici ve Hevedanlı (2010)' un çalışmasında ortaokul öğrencilerinin ekonomik durumları ile farklı derslere

olan tutumları arasında anlamlı fark olduğu belirtilmiştir. Güllü ve ark., (2016)'nın aile gelir durumu değişkenini inceledikleri çalışmada aile gelir durumu arttıkça beden eğitimi dersi tutum düzeylerinde de artış yaşanmaktadır. Aile geliri yüksek olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri aile geliri düşük olan öğrencilere göre daha yüksek seviyededir. Kotan ve ark., (2009) yapmış oldukları çalışmada, ailelerin gelir düzeyi yükseldikçe çocuğunu spor okullarına gönderme oranının da arttığını tespit edilmiştir. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklemektedir.

İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Akdoğan (2017)'nin lise öğrencilerin ve ebeveynlerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını incelediği araştırmasında ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamsal bir farklılık tespit edilmiştir. Fakat Gelir düzeyi düşük olan velilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları gelir düzeyi yüksek olanlara göre daha yüksek düzeydedir. Bu durumda aile geliri yükseldikçe beden eğitimi dersine yönelik olumsuz tutumlarında arttığı söylenebilir. Balgamış (2023)'ün öğrencilerin sınav kaygısı ve beden eğitimi dersi tutum düzeylerini incelediği çalışmada aile gelir durumu değişkenine göre öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklememektedir. Literatür incelemesi sonucu değişken ile ilgili bulgular alan yazında oldukça yetersizdir. Yapılan araştırma da elde edilen bulguların alan yazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

4.1.7. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkeni İle İlgili Tartışma

Araştırma verileri incelendiğinde kardeş sayısı değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < .05$). Farklılıkların kaynağını bulabilmek için Post Hoc testlerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. Kardeş sayısı 0 – 1 olan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri kardeş sayısı 4 – 5 ile 6 ve üzeri olan öğrencilere göre daha yüksek seviyededir. Kardeş sayısı 2 – 3 olan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutum düzeyleri kardeş sayısı 4 – 5 ile 6 ve üzeri olan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Kardeş sayısı 4 – 5 olan öğrencilerin ise beden eğitimi dersine olan tutum düzeylerinin kardeş sayısı 6 ve üzeri olan öğrencilere göre

daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Aile de kişi sayısı artması aile birlikte fertlerinin hepsinin yaşam kalitesi, sosyo-ekonomik durum, beslenme, çocuğa ilgi vb. gibi yönlerden etkilemektedir. Bu nedenle aile de kardeş sayısı arttıkça aile fertlerinin her birine olan ilgi ve bireyin gelişimi için sarf edilen çaba azalmaktadır. Nedeni ise kişi sayısının fazlalaşması ve yeteri kadar her birine zaman ayırıp ilgilenilememesi olarak düşünülmektedir. Bu durumda aile fertlerini olumsuz etkilediği söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde çalışmadaki benzer sonuçlara rastlanılamamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Okut (2017)' nin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin araştırıldığı çalışmada kardeş sayısı değişkeninde istatistiksel bakımdan anlamsal bir farklılığa rastlanılmamıştır. Güllü (2007)' nin ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelediği çalışmada benzer sonuçlara ulaşmış kardeş sayısı arasında anlamlı fark bulamamıştır. Gelbal (2008) yapmış olduğu çalışmada ise kardeş sayılarına göre tutum puanlarının değiştiği görülmekle birlikte uygulamada istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını desteklememektedir.

4.1.8. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutum Düzeylerinin Bir Spor Branşı İle İlgilenme Değişkeni İle İlgili Tartışma

Çalışma verileri incelendiğinde bir spor branşı ile ilgileniyor musunuz değişkenine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<,05$). Bir spor branşı ile ilgilenen öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutum düzeylerinin bir spor branşı ile ilgilenmeyen öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bir spor branşı ile ilgilenen öğrencilerin spor ile daha iç içe olduğu ve bu durumda beden eğitimi dersi tutum düzeylerine olumlu yönde yansıdığı söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçların olduğu çalışmalar bulunmaktadır. Çitil (2021)' in lise düzeyindeki öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum ve sportmenlik davranışlarını incelediği çalışmada bir kulüpte düzenli olarak spor yapma değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bir kulüpte düzenli olarak spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri bir kulüpte düzenli olarak spor yapmayan ve bazen yapanlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrenciler düzenli olarak spor yaptıkça beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında da artış meydana geldiği söylenebilir. Balgamış (2023)' ün öğrencilerin sınav kaygısı ve beden

eğitimi dersi tutum düzeylerini incelediği araştırmada aktif lisanslı sporcu değişkenine göre öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Aktif lisanslı sporcuların beden eğitimi dersi tutum düzeyleri aktif lisanslı olmayan sporculara göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okut (2017) tarafından yapılan ve ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin araştırıldığı çalışmada bir kulüpte spor yapma değişkeninde istatistiksel bakımdan anlamsal bir farklılığa rastlanılmıştır. Bir kulüpte spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeylerinin bir kulüpte bazen veya hiç spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek tutum düzeyine sahip olduklarını bildirmiştir. Zengin (2013), çocuk ve gençlik merkezlerinde hizmet alan 12-18 yaş arası erkek çocukların beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutum düzeylerini araştırdığı çalışmasında, spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumlarının, yapmayan öğrencilere göre anlamlı şekilde daha olumlu olduğunu bulmuştur. Kangalgil ve arkadaşları (2004), Ankara'nın merkez ilçelerinde ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrenciler arasında yaptıkları çalışmada, spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının, yapmayanlara göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Cox ve arkadaşları (2008), öğrencilerin boş zamanlarında yaptıkları fiziksel aktivitelerin, beden eğitimi dersindeki motivasyonlarıyla ilişkili olduğunu bulmuşlardır. İmamoğlu (2011), aktif olarak spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını karşılaştırdığı çalışmasında, spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine daha olumlu bir tutumla yaklaştıklarını göstermektedir. Akandere (2010)' un ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve akademik başarı motivasyonlarını incelediği çalışmasında boş zamanlarda spor veya egzersiz yapma durumu değişkeninde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. boş zamanlarda spor veya egzersiz yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri hiç, nadire ve ara sıra spor veya egzersiz yapan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirtilmiştir. Uslu ve Özlü (2022)' nin öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve mutluluk düzeylerini inceledikleri araştırmada düzenli egzersiz yapma durumu değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanılmıştır. Düzenli egzersiz yapan öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeyleri düzenli egzersiz yapmayanlara göre daha yüksek seviyededir. Çolak (2019) yaptığı bir çalışmada bulgularımızı destekler nitelikte düzenli spor yapan ve düzenli spor yapmayan öğrencilerin tutum puanları aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılığa ulaşmıştır. Başar ve Sarı (2018)' in araştırmasında elde ettiği bulgulara göre düzenli spor yapanlar ile yapmayanlar arasında istatistiki açıdan anlamlılığın bulunduğunu ifade etmişlerdir. Cengiz ve ark., (2018)' in öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının inceledikleri çalışmada lisanslı spor yapma değişkenine göre istatistiksel bakımdan anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Lisanslı olarak bir kulüpte yer alan ve spor yapan öğrencilerin beden eğitimi tutum düzeylerinin lisanslı olarak spor yapmayanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Alan yazın araştırmasında elde edilen sonuçlar çalışma bulgularını ile paralellik göstermektedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına dayanarak, öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, ve bir spor branşıyla ilgilenip ilgilenmemeleri gibi değişkenlere bağlı olarak beden eğitimi dersi tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların oluşmadığı görülmüştür. Ancak, okul türü, not ortalaması, ailenin gelir durumu ve kardeş sayısı gibi faktörlere bağlı olarak beden eğitimi dersi tutumlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bulgular, beden eğitimi dersi tutumlarının belirli sosyo-ekonomik ve akademik faktörlere bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir.

5.2 Öneriler

Beden eğitimi dersine yönelik tutumların artması ve spor alışkanlığı oluşturabilmek için bireylere küçük yaşlarda ulaşabilmek oldukça önemlidir. Bu neden ile beden eğitimi dersine yönelik tutumların artması ve öğrencide spor alışkanlığı oluşturabilmek için ilkokul müfredatında bulunan beden eğitimi ve spor dersine beden eğitimi öğretmenlerinin girmesi gerekmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerine, beden eğitimi ders tutumlarını yükseltmeye yönelik eğitici ve bilgilendirici programlar düzenlenebilir.

Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının artması için öğretmenler öğrencileri spor faaliyetlerine yönlendirilebilir.

Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını arttırmak için beden eğitimi dersinin önemi ve öğrenciye sağladığı katkılar beden eğitimi öğretmenleri tarafından bilgilendirici programlar yapılarak anlatabilir.

Öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeylerini arttırabilecek ve sosyalleşmelerine katkı sağlayacak etkinlikler düzenlenebilir.

Öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum düzeylerini yükseltebilmek için beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul idaresinin birçok branşa ait araç ve gereçleri öğrencilere sunmaları beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarına katkı sağlayabilir.

Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerini arttıran çalışmalar incelenebilir.

Okul idaresinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin katılım sağlayacağı, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının artmasını sağlayabilecek seminerler ve toplantılar düzenlenebilir.

Öğrencilerin beden eğitimi dersi tutumlarını arttırmaya yönelik okul idaresi ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından okul sonrası sportif faaliyetler yapılabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerin katkılarıyla öğrencilere yetenek taraması yapılarak spor branşlarına uygunluklarına bakılmalı ve belirlenen sporcular kulüplere yönlendirilerek lisanslı sporcu yapılmalıdır. Bu durumda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının artmasına ve ülke sporuna önemli derecede katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

6.KAYNAKLAR

- Açak, M., 2006, Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Akandere, M. Özyalvaç, N. T. ve Duman, S., 2010, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi Konya Anadolu Lisesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 1-10.
- Akdoğan, B., 2017, Lise Öğrencilerinin Ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. *Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Akıncı, A. Y., Türkay, İ. K., Arısoy, A. & Deniz, C., 2020, Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Isparta Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 53-62.
- Alpaslan, S., 2008, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi*, Bolu.
- Anderson, L.W., 1991, “Tutumların Ölçülmesi”. Çev. Nükhet Çıkrıkçı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 24,1:241-250.
- Arkonaç, S. A., 2001, Sosyal Psikoloji, (Değiştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı), İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Atik, G. ve Güçlüöver, A., 2020, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ve Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kırıkkale İli Örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(23), 1959-1975.
- Aydoğan, H., Bardakçı, S., Arslan, E., Civelek, H. ve İşyar, Z., 2016, İlkokul 4.Sınıf ve Ortaokul 5.Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 100-119.
- Aydoğdu, Ö. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli ile İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 2(1), 62-74.
- Balgamış, M., 2023, Lgs’ye Hazırlanan 8.Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygısı Düzeyleri İle Beden Eğitimi Dersi Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Burdur İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.

- Balyan, M., 2009, İlköğretim 2. Kademe ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları, Sosyal Beceri ve Öz yeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yayınlanmış Doktora Tezi. *Ege Üniversitesi, İzmir*.
- Balyan, M., Balyan. Yerlikaya., K. ve Kiremitçi, O., 2012, Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196 - 201.
- Başar, S., ve Sarı, İ., 2018, Düzenli Egzersizin Deperasyon, Mutluluk ve Psikolojik İyi Oluş Üzerine Etkisi. İnönü Üniversitesi, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25-34.
- Başer, S. A., 2009, Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Dersle Karşı Olan Tutumlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu*.
- Bloom, B.S., 1979, İnsan nitelikleri ve öğrenme. (Çev. Özçelik, D.A.). Ankara, Milli Eğitim Basımevi.
- Bozdoğan, A. E. ve Yalçın, N., 2005, İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi Derslerindeki Fizik Konularına Karşı Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Kırşehir.
- Bucher, A.C., 1983 Foundations of Physical Education & Sport, The C.V. Mosby Company, London.
- Cengiz, Ö., Kılıç, M. A. ve Soylu, Y., 2018, Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Akademik Dergisi*, 1(2), 141-149. DOI: 10.38004/sobad.480851
- Cox, A.E., Williams, L., Smith, A.L., 2008, Change in Physical Education Motivation and Physical Activity Behavior During Middle School, School of Kinesiology and Recreation, *Illinois State University, Usa*.
- Çelik, Z, Pulur, A., 2011, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 115-121.
- Çetin, Ş., 2006, Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37.
- Çitil, Ö., 2021, Lise Düzeyindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının Ve Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışının İncelenmesi (Elazığ İl Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş Alparslan Üniversitesi*.
- Çolak, F. Ş., 2019, Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Erzurum İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi: *T.C. Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri*

Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bilim Dalı, Erzurum.

- Çöndü, A., 2004, *Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Dauer, V.P., Pangrazi, R. P., 1975, *Dynamic Physical Education For Elementary School Children (Fifth Edition)* Burgess Publishing Company, Minnesota.
- Demirhan, G., 2006, *Spor Eğitiminin Temelleri*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Demirhan, G., ve F. Konukman., 2012, “Selim Sırrı Tarcan: A Pioneer in The Development of Physical Education and Sports in Turkey”, *Physical Culture and Sport, Studies and Research*.
- Eagly, A. H. ve Chaiken, S., 1993, *The Psychology of Attitudes*, Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Ekici G., Hevedanlı M., 2010, Lise Öğrencilerinin Biyoloji Dersine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından incelenmesi, *TÜRK FEN Eğitim Dergisi*, 4: 105.
- Ekinci, H. B., 2018, Ortaokul Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları ile Başarı Algıları, Yüksek Lisans Tezi. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Erzincan.
- Erber, M. W., Hodges, S. D. ve Wilson, T. D., 1995, Attitude Strength, Attitude Stability and the Effects of Analyzing Reasons. *Attitude Strength: Antecedents and Consequences*, 433-454.
- Erhan, E., 2009, Doğu Anadolu Bölgesi İl Merkezlerinde Beden Eğitimi Dersinin İşlenebilirliği, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları ve Bunların Öğrenci Tutumları Üzerine Etkisi. Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Fersahoglu, Y., 1998, *Duygu Eğitimi*, Marifet Yayınları, İstanbul.
- Gelbal, S., 2008, Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Özelliklerinin Türkçe Başarısı Üzerinde Etkisi, *Eğitim ve Bilim*, 33(150): 1-13.
- Grusec, J. E., Goodnow, J. J. ve Kuczynski, L, 2000, New directions in Analyses of Parenting Contributions To Children’s Acquisition of Values. *Child Development*, 71, 205–211.
- Güçlü, M., M. Güllü ve C. Arslan, 2009, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 273-288.
- Güllü, M., 2007, Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). *Gazi Üniversitesi EBE*.

- Güllü, M. ve Güçlü, M., 2009, Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2)
- Güllü, M., Şarvan, Cengiz, Ş., Öztaşyonar, Y. ve Kaplan, B., 2016, Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Heper, E., 2012, Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. (Editör: Hayri Ertan), Spor Bilimlerine Giriş (s. 1-29). Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir.
- Hiçyılmaz, E., 1990, Türk Spor Tarihi. İstanbul: Demet Yayınları.
- İmamoğlu, C., 2011, Aktif Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 48-49.
- İnceoğlu, M., 1993, Tutum algı iletişim. Ankara: V yayınları
- Johnson, B. T. ve M. H. Boynton, 2010, Putting Attitudes in Their Place: Behavioral Prediction in The face of Competing Variables. *The Psychology of Attitudes and Attitude Change*, 19-38.
- Kağıtçıbaşı, Ç., 2005), Yeni İnsan ve İnsanlar. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kan, A. ve Akbaş, A., 2005, Lise Öğrencilerinin Kimya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2) 227-237.
- Kangalgıl, M., Hünük, D., Demirhan, G., 2006, İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Karadağ, E., 2010, Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Araştırma Modelleri: Nitelik Düzeyleri ve Analitik Hata Tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49-71.
- Karataş, M., 2019, Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi İstanbul İli Örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Bartın Üniversitesi*.
- Keskin, N., Öncü, E. ve Küçük, K. S., 2016, Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107. DOI: 10.1501/Sporm_0000000287
- Kılıç, 2019, Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın Üniversitesi*.

- Kılıç, T., Uğurlu, A. ve Cenik, D., 2018, Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 13-23.
- Kotan, Ç., Hergüner, G., ve Yaman, Ç., 2009, İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İl Örneği) *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 49-58.
- Kuru, E., 2000, Beden Eğitimi ve Sporda Program Geliştirme. Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası. s:1.
- Lumpkin, A., 2005, Introduction To Physical Education, *Exercise Science, and Sport Studies* (6th Ed), New York Mcgraw-Hill.
- Milli Eğitim Bakanlığı, 2009, Beden Eğitimi ve Spor Tarihi. 9. Sınıf Öğretim Programı.
- Milli Eğitim Bakanlığı, 2013, Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5-8. Sınıflar). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Mirzeoğlu, D., 2003, Spor Bilimlerinin Eğitimsel Temelleri, Spor Bilimlerine Giriş, Ed: N Mirzeoğlu, Ankara Bağırhan Yayınevi, s: 132-135.
- Morgan, C. T., 2000, Psikolojiye Giriş. (Çev. Hüsnü Arıcı ve Orhan Aydın). (Ondördüncü Baskı). Ankara: Meteksan AS.
- Morgan, C.T., 1991, Psikolojiye giriş. 8. Baskı (Çev. Arıcı, H., Aydın, O. ve ark.), Ankara, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Okut, 2017, Muş ili ve çevre ilçelerinde ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi*.
- Onan, A. H. (2022). *Ortaokul ve lisede öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile beslenme alışkanlıklarının incelenmesi (Giresun Çamoluk örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özcelik, D.A., 1998, Ölçme ve değerlendirme. Ankara, ÖSYM Yayınları.
- Öztürk, Ü., 1983, "Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi". Kaya Yayıncılık. Eskişehir.
- Özyürek, M., 2000, Tutumlar ve Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Petty, R. E. ve Cacioppo, J. T., 1981, Issue Involvement As A Moderator of The Effects on Attitude of Advertising Content and Context. *ACR North American Advances*.
- Sakallı, N., 2001, *Sosyal Etkiler*, İmge Kitapevi, Ankara.

- Sakallı, N., 2013, *Sosyal Etkiler Kim Kimi Nasıl Etkiler?* Ankara: İmge Yayınevi.
- Samadov, S., 2006, İş Doyumu ve Örgütsel Bağlılık: Özel Sektörde Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Dokuz Eylül Üniversitesi SBE*.
- Silverman, S. ve Scrabis, K. A., 2004, A Review Of Research On Instructional Theory In Physical Education 2002-2003. *International journal of physical education*, 41(1), 4-12.
- Şahin, H. M., K. Şebin., 2015, Sporda Evrensel Kavram Fair Play. Ankara: Nobel 99 Yayınları.
- Taşgın, Ö., ve Tekin, M., 2009, Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 457-466.
- Tavlaş, S., 2012, Erzurum İlindeki Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Atatürk Üniversitesi SBE*.
- Tavşancıl, E., 2010, Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Ulutaş, Y., 2018, Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması (Bayburt İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ*.
- Uslu, E. ve Özlü, K., 2022, Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile beden eğitimi dersindeki mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 287-306. DOI: 10.31680/gaunjss.1149236
- Ülgen, G., 1996, *Eğitim psikolojisi*. Ankara, Lazer Ofset.
- Ünlü H. ve Aydos L., 2007, “Öğretmen görüşlerine göre; beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih ettikleri öğretim yöntemleri,” *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 71-81.
- Yaldız, A., S. ve Özbek, O., 2018, İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 75-81
- Yıldız, Ö., 2010, Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ve Karşılaştıkları Problemler. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). *Gazi Üniversitesi SBE*.
- Yıldızhan, Ç. Y. ve G. N. Çağlayan., 2019, Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Sosyal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 24, Sayı 4, 227-240.

- Yılmaz H., Sünbül A.M., 2000, “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme”. Mikro Basım Yayın Dağıtım, 108, Konya.
- Zekioğlu, A., Gürsoy, S., Gürsoy, R. ve Çamlıyer, H., 2020, Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle Öğrenmeye Karşı Sorumluluk Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Humanistic Perspective*, 2(1) , 9-17.
- Zengin, S., 2013, Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde Hizmet Alan 12-18 Yaş Arası Erkek Çocukların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeyleri ile Benlik Saygılarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Üniversitesi, Sakarya*.

EKLER

EK-1 Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyet

Kadın () Erkek ()

2. Yaş

10 – 11 yaş () 12 – 13 yaş () 14 – 15 yaş ()

3. Okul türünüz

Devlet () Özel / Kolej ()

4. Sınıf

4. Sınıf () 5. Sınıf () 6. Sınıf () 7. Sınıf ()

5. Not Ortalamanız

Çok kötü () Kötü () Orta () İyi () Pekiyi ()

6. Ailenin gelir durumu

İhtiyaçlardan az () İhtiyaçlar Kadar () İhtiyaçlardan Fazla ()

7. Kardeş sayısı

0-1 () 2-3 () 4-5 () 6 ve üzeri ()

8. Bir spor branşı ile ilgileniyor musunuz?

Evet () Hayır ()

EK-2 Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

BEDEN EGİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ					
Değerli Katılımcı, Lütfen aşağıdaki ifadelerin her birini okuyunuz ve her bir ifadenin sizi ne kadar iyi betimlediğini aşağıdaki ölçeği kullanarak derecelendiriniz. 1. Kesinlikle katılmıyorum. 2. Katılmıyorum. 3. Kararsızım. 4. Katılıyorum. 5. Kesinlikle katılıyorum.					
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.	①	②	③	④	⑤
2. Beden eğitimi derslerinde kendimi zinde hissedirim	①	②	③	④	⑤
3. Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.	①	②	③	④	⑤
4. Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.	①	②	③	④	⑤
5. Beden eğitimi derslerinde karşılaştığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçüleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor.	①	②	③	④	⑤
6. Beden eğitimi dersinde karşılaştığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (parmak pas, vs) öğrenmekten zevk alıyorum.	①	②	③	④	⑤
7. Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığa ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum.	①	②	③	④	⑤
8. Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum.	①	②	③	④	⑤
9. Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor.	①	②	③	④	⑤
10. Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor.	①	②	③	④	⑤
11. Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor.	①	②	③	④	⑤
12. Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güven duymamı sağlıyor.	①	②	③	④	⑤
13. Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum.	①	②	③	④	⑤
14. Beden eğitimi derslerinin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
15. Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum.	①	②	③	④	⑤
16. Beden eğitimi dersleri sınıf içi etkileşimimizi artırıyor.	①	②	③	④	⑤
17. Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
18. Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır.	①	②	③	④	⑤
19. Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyinip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz.	①	②	③	④	⑤

20. Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ileriki hayatımızda hiç isimize yaramayacağını düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
21. Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığını düşünüyorum	①	②	③	④	⑤
22. Beden eğitimi derslerinde rahatlayıp gevşiyorum	①	②	③	④	⑤
23. Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
24. Beden eğitimi dersi yaramaz ve tembel öğrencilerin dersidir.	①	②	③	④	⑤
25. Beden eğitimi dersi okul programlarından çıkartılmalıdır.	①	②	③	④	⑤
26. Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum.	①	②	③	④	⑤
27. Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerimin farkına varıyorum.	①	②	③	④	⑤
28. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığını daha iyi koruyorum.	①	②	③	④	⑤
29. SBS sınav kaygısı varken beden eğitimi dersine katılmak beni rahatsız ediyor.	①	②	③	④	⑤
30. Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz.	①	②	③	④	⑤
31. Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor.	①	②	③	④	⑤
32. Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklem koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz.	①	②	③	④	⑤
33. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum.	①	②	③	④	⑤
34. Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum.	①	②	③	④	⑤
35. Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarını çiğnemeye teşvik ediyor.	①	②	③	④	⑤

EK-3 Etik Kurul İzni

1

T.C. BATMAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARI			
Toplantı Tarihi		: 31.01.2024	
Toplantı Sayısı		: 2024/01	
Toplantıda Alınan Karar Sayısı		: 51	
Üniversitemizin Etik Kurulu, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Rohat CEBE Başkanlığında toplanarak aşağıdaki karar alınmıştır. Karar 2024/01-36 Üniversitemiz Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda görev yapan Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHBUDAK'ın "Özel ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Olan Tutum Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı araştırmasını (anket) danışmanlığını yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Tuba KARATAŞ ile birlikte yapma talebine ilişkin 24.11.2023 tarihli ve 139514 sayılı yazı görüşüldü; Yapılan görüşmeler sonucunda; Üniversitemiz Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda görev yapan Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHBUDAK'ın "Özel ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Olan Tutum Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı araştırması (anket) danışmanlığını yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Tuba KARATAŞ ile birlikte yapma talebinin uygun görüldüğüne toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.			
BAŞKAN (İmza) Prof. Dr. Rohat CEBE			
ÜYE Prof. Dr. Hamit ADİN	(Katılmadı)	ÜYE Prof. Dr. Bilal ŞEKER	(İmza)
ÜYE Prof. Dr. Filiz AKBAŞ	(İmza)	ÜYE Prof. Dr. Ömer Faruk ERTUĞRUL	(Katılmadı)
ÜYE Doç.Dr. Veysel ERATİLLA	(İmza)	ÜYE Doç.Dr. Ümit DİLEKÇİ	(İmza)
ÜYE Doç.Dr. Reşat ARICA	(Katılmadı)	ÜYE Doç.Dr. Yusuf ÇINAR	(İmza)
ÜYE Dr.Öğr.Üyesi Özlem BEZEK GÖRE	(İmza)	Raportör Erkan ZENGİN	(İmza)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Tuba KABATAŞ
Uyruğu : T.C.

EĞİTİM

Derece	Adı	Bitirme Yılı
Üniversite	Dicle Üniversitesi	2017
Yüksek Lisans	Batman Üniversitesi	2024

İŞ DENEYİMLERİ

Kurum	Görevi	Yıl

UZMANLIK ALANI

Wellness Yardımcı Antrenörlü
Can Kurtaranlık Eğitimi
Buz Pateni Eğitimi
Atletizm Hakemliği
Masa Tenisi Hakemliği
Basketbol Hakemliği
Yüzme Hakemliği
Oryantring Hakemliği
Bocce Hakemliği

YABANCI DİLLER

İngilizce